

VYSOKÁ ŠKOLA BAŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

Analýza daňového zatížení osoby samostatně výdělečně činné
Analysis of Tax Burden of Self-employed Person

Student:
Vedoucí bakalářské práce:

Le Thi Huyen Anh
Ing. Šárka Kryšková, Ph.D.

Ostrava 2022

Obsah

1	Úvod.....	4
2	Charakteristika podnikání osoby samostatně výdělečně činné	5
2.1	Podnikající fyzická osoba jako osoba samostatně výdělečně činná	5
2.2	Podnikání	6
2.3	Druhy živnostenského podnikání.....	6
2.4	Založení živnosti	8
2.5	Živnostenské oprávnění	9
2.6	Provozovna	9
2.7	Zřízení datové schránky	10
2.8	Přerušeni živnosti	12
2.9	Zánik živnostenského oprávnění	14
2.10	Živnostenský rejstřík.....	15
2.11	Povinnosti podnikatele	15
2.12	Pojistné na sociální a zdravotní pojištění OSVČ	16
2.12.1	Sociální pojištění.....	16
2.12.2	Zdravotní pojištění	18
2.13	Vedení účetnictví pro podnikatele	19
2.14	Zjednodušený rozsah účetnictví	20
2.15	Účetnictví v plném rozsahu	21
3	Právní úprava daně z příjmů fyzických osob	22
3.1	Poplatníci daně z příjmů fyzických osob	22
3.2	Předmět daně.....	22
3.3	Osvobození od daně z příjmů fyzických osob	24
3.4	Základ daně a solidární zvýšení daně	24
3.5	Sazby daně	25
3.6	Položky snižující základ daně	25
3.6.1	Nezdanitelná část základu daně	25
3.6.2	Odčitatelné položky	26
3.7	Slevy na dani	26
3.8	Daňové zvýhodnění	28
3.9	Výpočet daně z příjmů fyzických osob	28
3.10	Daňové přiznání	29
3.11	Zálohy na daň.....	29
3.12	Daňová evidence podnikatelů	30
3.12.1	Evidence příjmů a výdajů (peněžní deník)	31

3.12.2	Kniha pohledávek a závazků	32
3.12.3	Ostatní pomocné knihy	34
3.13	Daňová optimalizace	35
3.13.1	Daňové výdaje stanovené procentem z příjmů	35
3.13.2	Rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující osoby	36
3.13.3	Režim paušální daně	37
4	Analýza daňového zatížení vybrané osoby samostatně výdělečně činné	39
4.1	Základní informace o podnikající fyzické osobě	39
4.2	Uplatnění výdajů procentem z příjmů	40
4.2.1	Stanovení zálohy na zdravotní a sociální pojištění u podnikatele	41
4.3	Daňová evidence	42
4.3.1	Přehled pro stanovení zálohy na zdravotní a sociální pojištění u podnikatele	43
4.4	Paušální daň	45
4.5	Vyhodnocení analýzy daňového zatížení OSVČ	48
4.6	Postup pro vyplnění daňové přiznání podnikatele za rok 2021	49
5	Závěr	52
	Seznam použité literatury	54
	Seznam zkratk	56
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Tato bakalářská práce je zaměřená na analýzu daňového zatížení u podnikajících fyzických osob, konkrétně osoby samostatně výdělečně činné. Tato problematika byla zvolena proto, že se jedná o častou formu podnikání u fyzických osob. Legislativa se v této oblasti také často novelizuje, a proto je důležité, aby kdokoliv z nastávajících podnikatelů znal všechny náležitosti již při zahájení podnikatelské činnosti.

Podstatou této práce je vyobrazit podmínky podnikání u osob samostatně výdělečně činných, jejichž snahou je maximalizace zisku a minimalizace povinných daňových odvodů. Optimalizovat daň může osoba samostatně výdělečně činná vícero způsoby. Před zahájením podnikání musí ale uvážit, který způsob bude pro ni nejvýhodnější. V současné chvíli může podnikatel uplatnit, za předpokladu splnění všech zákonných podmínek, paušální výdaje procentem z příjmů, paušální daň nebo podle skutečných výdajů.

Cílem této práce je zvolit nejlepší variantu optimalizace daně z příjmů fyzické osoby pro konkrétní profil osoby samostatně výdělečně činné na základě komparací jednotlivých možností, které může fyzická osoba uplatnit pro své podnikání.

Obsah bakalářské práce je rozdělen na teoretickou a praktickou část. Po úvodu následující dvě teoretické části, ve kterých byly použité metody deskripce na základě aktuálních právních předpisů. V druhé kapitole se nachází základní charakteristika související s nastávající podnikající fyzickou osobou. Jedná se především o druhy živnosti, způsoby založení živnosti a všechny povinnosti začínajícího podnikatele. Dále je zmíněn způsob vedení účetnictví podnikatele, u kterých se posuzuje, zda OSVČ bude v souladu s právními předpisy povinen vést účetnictví. Z účetního pohledu je podkapitola zaměřena na popis zjednodušeného a rozsáhlého účetnictví pro podnikatele. Třetí kapitola představuje charakteristiku daňové evidence podnikatele. U vybraného OSVČ budou uplatněny některé daňové aspekty. Z daňového hlediska je pro daného podnikatele hlavní porozumění problematice daně a její legální optimalizace. Čtvrtá kapitola je věnována praktické části, která obsahuje souhrnné příklady a postupy. Ty vychází z teoretické části bakalářské práce. Jedná se o různá vyobrazení alternativních metod pro optimalizace daňové povinnosti OSVČ. Dále je zaměřená na postup vyplnění daňového přiznání podle výsledku metody, která mu vyšla jako nejvýhodnější při výpočtu daně.

2 Charakteristika podnikání osoby samostatně výdělečně činné

Cílem této kapitoly je definovat nejdůležitější hlavní základní pojmy v oblasti podnikajících fyzických osob. Pro správné porozumění této oblasti je nutné mít co nejvíce údajů o osobě samostatně výdělečně činné a také pochopení dílčích pojmů a vazeb mezi nimi. To bude hlavní podstatou v praktické části této bakalářské práce.

V této kapitole jsou použity metody deskripce a charakteristika především podle aktuálních právních předpisů, a to zejména z občanského zákoníku č. 89/2012 Sb., (dále jen OZ), zákona o daních z příjmů č. 586/1992 Sb., (dále jen ZDP) a živnostenského zákona č. 455/1991 Sb.

2.1 Podnikající fyzická osoba jako osoba samostatně výdělečně činná

Definici osoby samostatně výdělečně činné (dále jen OSVČ) můžeme najít v občanském zákoníku nebo v zákoně č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Jedná se o fyzickou osobu, která má povinnost podnikat pod vlastním jménem a na vlastní odpovědnost (Beránek, 2021).

Dle občanského zákoníku se podnikatel definuje těmito znaky:

- „*kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele (Občanský zákoník § 420 odst. 1),*
- *za podnikatele se považuje osoba zapsána v obchodním rejstříku“ (Občanský zákoník § 421 odst. 1).*

Dále podle zákona o důchodovém pojištění je osoba samostatně výdělečně činná: „*za osobu samostatně výdělečně činnou se pro účely pojištění považuje osoba, která ukončila povinnou školní docházku a dosáhla věku aspoň 15 let a*

- *vykonává samostatnou výdělečnou činnost, nebo*
- *spolupracuje při výkonu samostatně výdělečné činnosti, pokud podle zákona o daních z příjmů lze na ni rozdělovat příjmy dosažené výkonem této činnosti a výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení.“ (Zákon o důchodovém pojištění § 9, odst. 2).*

Podnikatel, který vykonává podnikatelskou činnost s rizikem rozšíření nebo ztráty vlastního kapitálu, by měl mít myšlenku a umět řídit podnik. Mezi znaky popisu podnikatele patří sebedůvěra, porozumění podnikání, zajištění finančních prostředků a stanovení nového cíle (Veber, 2012).

2.2 Podnikání

Pojem podnikání lze definovat podle ekonomického, psychologického, sociologického a právního pojetí. Ekonomické pojetí se rozumí jako snaha o dosažení růstu podniku. Do psychologického pojetí patří uspokojování vlastních potřeb, něco získat či dosáhnout. V sociologickém pojetí se vytváří pracovní příležitost jako vytváření vyšší životní úrovně pro všechny v okolí podniku. Právní pojetí je zaměřeno na úspěch v podnikání, kdy podnikatel podniká vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku (Veber, 2012).

Rysy podnikání jsou:

- přebírání vlastní odpovědnosti,
- vkládání a efektivní využití vlastních zdrojů, svého času a jména,
- zájem a snaha vytvořit něco navíc,
- samostatné nalézání příležitostí k realizaci tohoto cíle,
- převzetí a zvážení rizika neúspěchu (Srpková, 2010).

2.3 Druhy živnostenského podnikání

Pojem podnikání je podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání definováno jako soustavná činnost, která je provozována samostatně, vlastním jménem, na vlastní účet a jejímž účelem je dosažení zisku.

Podmínky k provozování živnosti řídicí se podle zákona o živnostenském podnikání jsou dle § 6, odst. 1:

- *„plná svéprávnost, kterou lze nahradit přivolením soudu k souhlasu zákonného zástupce nezletilého k samostatnému provozování podnikatelské činnosti, a*
- *bezúhonnost“.*

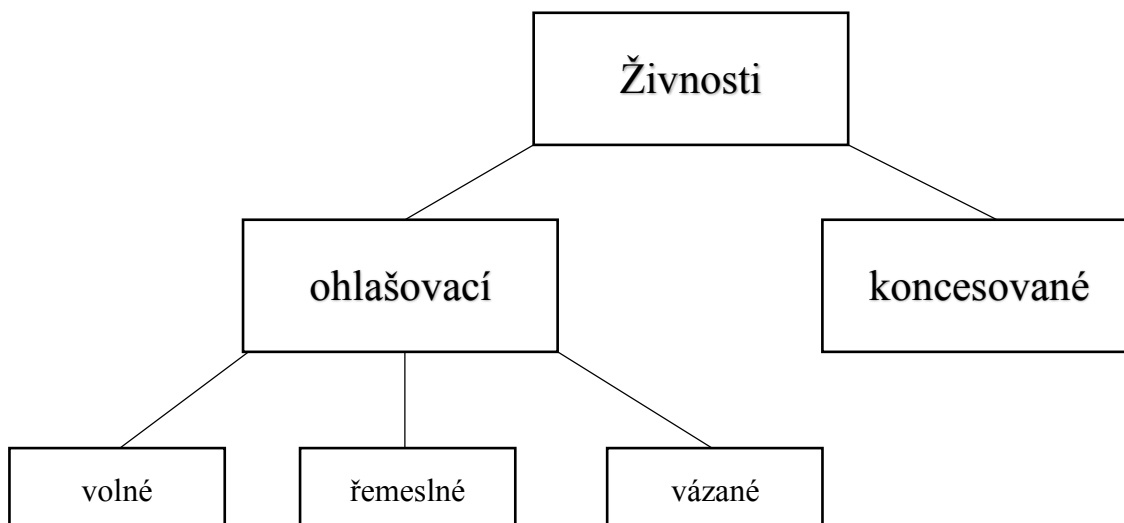
Živnosti dělíme na:

- ohlašovací, kdy živnostenské oprávnění se uděluje automaticky, prokáže-li fyzická osoba, že splňuje všeobecné podmínky i těch zvláštních podmínek, které vyžaduje příslušný druh živnosti:
  - a) řemeslná živnost, podmínkou je odborná způsobilost. Podnikatel prokazuje vzdělání výučním listem nebo dokladem o ukončení vyššího stupně vzdělání (např. zednictví, kamnářství a další),
  - b) vázaná živnost, mohou být provozovány na základě odborné způsobilosti, obvykle jde o doklad příslušného vzdělání doložený výučním listem nebo dokladem o ukončení z vyššího stupně vzdělání (např. účetní poradci, autoškola a další),
  - c) volná živnost, pro provozování téhle živnosti se nevyžaduje žádné prokázání o odborné způsobilosti (např. velkoobchod a maloobchod, ubytovací služby a další).

Obory činnosti pro řemeslnou, vázanou a volnou živnost se uvádí v živnostenském zákoně č. 455/1991 Sb., v příloze č. 1, 2 a 4.

- koncesované lze provozovat jen na základě státního povolení, tzv. koncese. Podmínky jsou přísnější a vyžaduje se speciální odborná způsobilost. Podmínkou je schválení dalším státním orgánem, kterým je kupříkladu ministerstvo (např. soukromý detektiv, taxislužba a další). U koncesované živnosti platí, že podnikatel musí mít požadovanou odbornou a jinou způsobilost, která je stanovena v příloze č. 3 živnostenského zákona. Pokud se fyzická osoba rozhodne provozovat koncesovanou živnost, musí podle zákona požádat o vydání koncese (Živnostenský zákon § 19 - § 27).

Obr. 2. 1 Druhy živností

Zdroj: vlastní zpracování

2.4 Založení živnosti

Pokud fyzická osoba zahájí podnikatelskou činnost, tak je povinna se registrovat na příslušném úřadě, a to zejména:

- na živnostenském úřadě,
- na finančním úřadě,
- u zdravotní pojišťovny,
- na České správě sociálního zabezpečení (dále jen ČSSZ).

Podnikatel může na každém úřadě vyplnit příslušný formulář a registrovat se zvlášť anebo využije Centrální registrační místo (dále jen CRM) na daném živnostenském úřadě. Prostřednictvím CRM podnikatel na příslušném úřadě oznámí zahájení podnikání, přičemž vyplní jednotný registrační formulář (dále jen JRF) viz příloha č. 1. Tímto způsobem se podnikatel vyhne zmeškání lhůt pro oznámení (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2020).

Registrační poplatek při založení živnosti činí 1 000 Kč a za další ohlášené živnosti činí poplatek 500 Kč bez ohledu, zda je to jedna ohlášená živnost či více živností současně. Dalším možným způsobem, jak podat JRF je prostřednictvím Czech POINT na veřejných kontaktních místech, jejichž pobočky patří České poště. JRF oznámí zahájení

podnikání OSVČ na finančním úřadě k příslušné dani, ČSSZ k důchodovému a nemocenskému pojištění a také zdravotní pojišťovně (Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích).

2.5 Živnostenské oprávnění

U ohlašovací živnosti může podnikající fyzická osoba začít podnikat dnem ohlášení živnosti a prokazuje se výpisem ze živnostenského rejstříku (dále jen ŽR). Výpis ze ŽR je možné získat na kterémkoliv živnostenském úřadě nebo na kontaktních místech Czech POINT. Na živnostenském úřadě lze zažádat o výpis v listinné nebo elektronické podobě, a to:

- úplný výpis, tzn. výpis všech údajů,
- částečný výpis, jenom požadované údaje,
- potvrzení o určitém zápisu.

Správní poplatek za poskytnutí údajů na živnostenském úřadě činí 20 Kč za každou započatou stránku. Na kontaktních místech je za první stránku účtován poplatek 100 Kč a další 50 Kč za každou započatou stránku.

V případě žádosti o výpis je podnikatel povinen doložit identifikační číslo osoby (dále jen IČO) nebo jméno, příjmení a datum narození.

U živnosti koncesované může podnikatel zahájit podnikání až dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese. Dokládá se rovněž výpisem ze ŽR (Živnostenský zákon § 10, Zákon o správních poplatcích).

2.6 Provozovna

Provozovna se rozumí jako prostor, ve kterém OSVČ vykonává svou podnikatelskou činnost. Podnikatel není povinen si provozovnu zřídit, stačí pouze místo podnikání. Pokud se rozhodne pro zřízení provozovny, tak je povinen tuto skutečnost oznámit minimálně 3 dny před zahájením své činnosti na živnostenském úřadě. Jestliže podnikatel tuto skutečnost neoznámí, hrozí mu pokuta až ve výši 50 000 Kč. Dále je povinen zajistit, aby jeho provozovna byla způsobilá k provozu dle zvláštních právních předpisů (Živnostenský zákon § 17).

Všechny provozovny musí být trvalé a zvenčí viditelně označené, a to:

- obchodní firmou nebo názvem nebo jménem a příjmením podnikatele, a
- jeho IČO (Živnostenský zákon § 17, odst. 7).

Provozovny určené pro prodej zboží nebo poskytování služeb spotřebitelů musí být taktéž označeny:

- „*jménem a příjmením osoby odpovědné za činnost provozovny, s výjimkou automatů,*
- *prodejní nebo provozní dobou určenou pro styk se spotřebiteli, nejedná-li se o mobilní provozovnu nebo automat,*
- *kategorií a třídou u ubytovacího zařízení poskytujícího přechodné ubytování“* (Živnostenský zákon § 17, odst. 8).

Pokud je provozovna určená k prodeji zboží nebo k poskytování služeb, tak je podnikatel povinen vystavit na žádost zákazníka doklad o prodeji zboží či poskytování služeb. Náležitosti dokladu musí být:

- název obchodní firmy nebo jméno a příjmení podnikatele,
- IČO (identifikační číslo),
- datum prodeje zboží nebo poskytování služeb,
- druh zboží či služeb,
- cena (Živnostenský zákon § 31, odst. 14).

2.7 Zřízení datové schránky

Podnikajícím fyzickým osobám je zřízení datové schránky doporučováno, jelikož prostřednictvím ní mohou elektronicky komunikovat s úřady, veřejnou správou, občany či firmami. Datová schránka přináší OSVČ mnoho výhod. Jedna z hlavních výhod je vyřízení korespondence kdykoliv a kdekoliv, snadné doručení dokumentů nebo snížení nákladů za poštovné.

Ke zřízení datové schránky je potřeba mít platný občanský průkaz nebo cestovní pas či povolení k trvalému pobytu kvůli ověření identity žadatelé. Pokud za podnikatele vyřizuje datovou schránku jiná osoba, bude potřeba ji udělit plnou moc. V případě, že by

podnikatel nebyl zapsán v registru osob, bude muset ještě doložit dokument o oprávnění k podnikání.

Založení datové schránky je možné třemi způsoby, a to buď:

- osobně na pobočce Czech POINT,
- poštou,
- elektronicky.

Pobočky Czech POINT lze najít na jejich webových stránkách, kde jsou obvykle provozovány Českou poštou. Vyřízení žádosti na místě většinou netrvá, jestliže za fyzickou osobou nevyřizuje oprávněná osoba, u níž je potřeba plná moc. Pak by byl proces zdoluhavý kvůli posouzení Ministerstvem vnitra České republiky. V opačném případě by fyzická osoba ihned obdržela identifikátor a potvrzení o zřízení datové schránky. Poté přijde fyzické osobě na emailu potvrzení o úspěšném dokončení a také návod na přihlášení.

Pokud by chtěla fyzická osoba poslat žádost o datovou schránku poštou, musela by si nejprve na internetu stáhnout formulář žádosti o datovou schránku, kdy je pak nutné ji vyplnit ve speciálním programu a vytisknout. Vyplněnou žádost musí opět fyzická osoba nechat úředně ověřit podpisem na Czech POINT a následně podepsanou žádost zaslat poštou na Ministerstvo vnitra. Datová schránka by měla být aktivní do tří dnů.

Posledním možným způsobem podání žádosti může být elektronicky, a to tehdy pokud fyzická osoba vlastní elektronický podpis. Stačí si stáhnout žádost, vyplnit ji a zaslat na příslušný email. Přihlašovací údaje poté obdrží e-mailem.

Datová schránka funguje v podstatě jako běžný e-mail, nicméně je odlišná v tom, že je zde ověřena identita podnikatele. Veškeré dokumenty, které podnikatel přes datovou schránku pošle, znamená, jako kdyby ji vlastnoručně podepsal. Přes ni lze komunikovat se státními orgány, které si můžou ověřit totožnost podnikatele. Další přednosti datové schránky může fyzickým osobám usnadnit komunikaci s úřady anebo zažádat o vydání nových dokladů i sociální dávky atd. Každý, kdo vlastní datovou schránku si může požádat o výpis ze živnostenského, obchodního, ale i trestního rejstříku online, aby si o to nemuseli zažádat osobně. Rovněž platí i u odevzdání daňového přiznání nebo podání přehledů o příjmech a výdajích zdravotní pojišťovně a ČSSZ, kdy je lze podat v elektronické podobě.

Zřízení datové schránky není povinné pro každou fyzickou osobu, avšak mohou si ji založit. Povinnost zřízení datové schránky platí ze zákona pro všechny státní orgány a právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku. Jak již bylo dříve zmíněno, budou ji využívat ke komunikaci s úřady. Fyzické osoby, které si ji zřídí, jsou povinny odevzdat daňové přiznání pouze v elektronické podobě. V opačném případě jím hrozí pokuta ve výši 2 000 Kč.

V okamžiku založení datové schránky je následně fyzická osoba komunikována úřadem, a právě proto je nutné si datovou schránku pravidelně kontrolovat. Ve schránce se většinou zprávy uchovávají po dobu 90 dnů. Založení datové schránky je zcela zdarma. Pokud fyzická osoba ztratí nebo zapomene své přístupové údaje, tak si může zažádat o vydání nových údajů zdarma. Platí to pouze u prvního vydání nových údajů, pak by platil za každou žádost 200 Kč, jestliže se jedná vícekrát opakovaně po dobu tři let (Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů).

2.8 Přerušování živnosti

K přerušování živnosti může docházet z mnoha důvodů např. se jedná o sezonní práci. Nejčastější příčinou pozastavení nebo přerušování živnosti mohlo být způsobeno pandemií, již OSVČ byla omezena provozovat svou podnikatelskou činnost. Není nutné, aby OSVČ příčinu pozastavení či přerušování živnosti někomu sdělovala. Pokud se chce podnikatel osvobodit od placení zálohy na zdravotní pojištění (dále jen ZP) a pojistném na sociální zabezpečení, musí se přihlásit na úřadu práce, kdy následně odvody na zálohy za OSVČ začne platit stát. Aby to bylo uskutečněné, musí mít podnikatel oficiálně pozastavenou živnost anebo rovnou ukončenou. Předtím než OSVČ pozastaví živnost musí se registrovat na úřadu práce a zároveň požádat o zprostředkování zaměstnání a podporu v nezaměstnanosti.

Živnost se dá přerušit na kterémkoliv živnostenském úřadě v České republice (dále jen ČR). Oznámení na živnostenském úřadě už sice není povinné, avšak může to podnikateli ušetřit čas. Živnostenský úřad se bere jako CRM, kdy OSVČ může vyplnit a podat tzv. změnový list (viz příloha). Jeho prostřednictvím budou o přerušování podnikatelské činnosti informovány i zbylé úřady. Jedná se o ČSSZ a zdravotní pojišťovnu. V jiném případě by musel OSVČ vyrozumět o pozastavení živnosti obě instituce zvlášť. Pokud by podnikatel do 8 dnů od přerušování živnosti nesdělil tuto skutečnost, nastává pro něho pokuta za porušení oznamovací povinnosti až ve výši

10 000 Kč. Dále tuto skutečnost musí ohlásit také na finančním úřadě, a to nejpozději do 15 dnů (Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů § 44).

Oznámení o přerušení živnosti může podnikatel podat několika způsoby, a to buď osobně, písemně poštou, elektronicky s ověřeným elektronickým podpisem nebo přes datovou schránku. Pokud má OSVČ datovou schránku může přes ni učinit podání na všechny úřady, jestliže ji nemá může si ji založit (viz kapitola zřízení datové schránky).

Živnost lze zrušit, a to nejdříve dnem doručení oznámení na živnostenský úřad, jinak kdykoliv pozdějším dnem. Kdyby měl podnikatel více než jen jednu živnost, musel by uvést, o jakou pozastavenou živnost by se jednalo. Přerušení podnikání může být na libovolnou dobu, avšak je nutné vyplnit datum předpokládaného obnovení např. za měsíc nebo i roky. Co se týče plátce DPH, jím po přerušení živnosti stále zůstává. Pak by musel podávat na finančním úřadě nulové daňové přiznání až do doby, než si živnost opět obnoví. Neboli v opačném případě ke zrušení registrace DPH (Živnostenský zákon § 31, odst. 11).

Po přerušení či zrušení živnosti může OSVČ následně požádat na úřadu práce o nárok na podporu v nezaměstnanosti. Žádost opět lze podat elektronicky nebo na kterémkoliv kontaktním pracovišti úřadu práce. K žádosti je potřeba ještě doložit potvrzení o době účasti pojištění od ČSSZ, kdy OSVČ si může zažádat o vyhotovení potvrzení a následně zaslat e-mailem na elektronickou podatelnu příslušné ČSSZ.

Nárok na podporu v nezaměstnanosti má tehdy, pokud podnikatel v předchozích dvou letech odváděl na pojistném a sociálním zabezpečení alespoň 12 měsíců během podnikání nebo jiné výdělečné činnosti. Aby se mohl podnikatel zařadit do evidence uchazečů o zaměstnání musí doložit:

- platný průkaz totožnosti (občanský průkaz, cestovní pas), nebo náhradní doklad, kterým podnikatel doloží svou identitu a místo bydliště,
- potvrzení ČSSZ o době účasti na důchodovém pojištění.

Pro zařazení do evidence úřadu práce je potřeba vyplnit formulář žádosti o zprostředkování zaměstnání a o podporu v nezaměstnanosti. Vyplněné jednotlivé tiskopisy může podnikatel poslat elektronicky s elektronickým podpisem, poštou nebo osobně na úřadu práce přes jejich datovou schránku. Dalším možným způsobem podání může být e-mailem, u kterého není nutné mít elektronický podpis. K příloze se pak

přikládá buď sken nebo fotka dokladu či dokumentu, u nichž je nutné je doložit na úřadu práce. Do evidence úřadu práce se podnikatel dostává ode dne, kdy podal žádost o zprostředkování zaměstnaní. Kdyby OSVČ podal do tří dnů od přerušení či ukončení živnosti, bude jeho žádost zařazena ihned od následujícího dne (Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti § 39).

V případě, že se podnikatel rozhodne o obnovení nebo úplné zrušení živnosti, tak znovu vyplní změnový list na CRM. CRM není jenom na živnostenském úřadě, ale i na Czech POINT (Živnostenský zákon § 31, odst. 13).

2.9 Zánik živnostenského oprávnění

U zániku neboli zrušení živnosti se postupuje obdobně jako u přerušení živnosti. Podnikatel je tedy povinen vyrozumět o skutečnosti ČSSZ, zdravotní pojišťovnu a finanční úřad. Dále musí ohlásit změnu i na živnostenském úřadu.

Pokud podnikatel nestihne oznámit zrušení živnosti na ČSSZ a zdravotní pojišťovně do 8 dnů, bude mu předepsaná pokuta (viz přerušení živnosti). Stejně tak musí do 15 dnů informovat i finanční úřad. Oznámení může podnikatel podat jednoduše na jakémkoliv živnostenském úřadě, a aby nemusel každé oznámení podat zvlášť, tak stačí vyplnit JRF.

Živnostenský úřad může podnikateli zrušit oprávnění, jestliže neprovozuje živnost déle než čtyři roky. Aby k tomu nedošlo, musel by si podnikatel zažádat o přerušení provozování živnosti. Návrh na zrušení živnosti může být i ze strany ČSSZ i zdravotní pojišťovny, jestliže podnikatel povinně neodváděl ZP a pojistné na sociální zabezpečení (Živnostenský zákon § 58).

Živnostenské oprávnění zaniká:

- smrtí podnikatele,
- zánikem právnické osoby, výmazem zahraniční osoby z obchodního rejstříku,
- uplynutím doby, pokud bylo vydáno na dobu určitou,
- rozhodnutím živnostenského úřadu o zrušení živnostenského oprávnění (Živnostenský zákon § 57, odst. 1).

2.10 Živnostenský rejstřík

ŽR je veřejný registr a slouží k zobrazení údajů o podnikatelích, jak fyzických, tak i právnických osobách v ČR. Správcem ŽR je Ministerstvo průmyslu a obchodu. Lze si vytvořit živnostenský list na obecním živnostenském úřadě anebo na krajském živnostenském úřadě. Údaje o podnikajících subjektech jsou stanoveny živnostenským zákonem, a to především:

- jméno a příjmení,
- identifikační číslo osoby,
- sídlo a adresa bydliště,
- předmět podnikání,
- adresa provozovny,
- doba platnosti živnostenského oprávnění a další

(Živnostenský zákon § 47, odst. 2).

2.11 Povinnosti podnikatele

Živnostenský zákon podle § 31 dále stanovuje podnikateli tyto povinnosti:

- povinnost dokladovat kontrolním orgánům způsob nabytí prodávaného zboží,
- zajistit ve vymezené době přítomnost osoby, která splňuje podmínku znalosti českého nebo slovenského jazyka,
- na požádání kupujícího vydat doklady o prodeji zboží a poskytování služby,
- zajistit účast odpovědného zástupce při provozování živnosti v potřebném rozsahu,
- viditelně označit místo podnikání a sídlo, liší-li se od bydliště,
- povinnost oznámit živnostenskému úřadu, zda živnost provozuje a doložit doklady,
- písemně oznámit živnostenskému úřadu přerušeni delší než 6 měsíců,
- povinnost přijímat písemnosti v místě podnikání, sídle, organizační složce,

- povinnost prokázat totožnost pracovníkům živnostenského úřadu.

2.12 Pojistné na sociální a zdravotní pojištění OSVČ

Fyzická osoba může podnikat na hlavní nebo vedlejší činnost. Osoba podnikající na hlavní činnost vykonává práci na plný úvazek. OSVČ je považována za vedlejší, pokud splňuje tyto podmínky:

- vykonávala zaměstnání,
- měla nárok na výplatu invalidního důchodu nebo mu byl přiznán starobní důchod,
- měla nárok na rodičovský příspěvek nebo osobně pečoval o osobu závislou na péči jiné osoby ve stupni II až IV,
- byla nezaopatřeným dítětem do 26 let (studium)

(Zákon o důchodovém pojištění § 9, odst. 6).

2.12.1 Sociální pojištění

Sociální pojištění se řídí zákonem č. 589/1992 Sb., České národní rady o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Sociální pojištění se skládá ze tří subsystémů, tedy příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, nemocenského a důchodového pojištění. Nemocenské pojištění je dobrovolné, a proto jej fyzická osoba nemusí hradit. Pojistné na sociální zabezpečení se stanoví podle vyměřovacího základu OSVČ, které je 50 % daňového základu (vychází se z § 7 ZDP).

Sazba pojistného, která se vypočítává z vyměřovacího základu, činí celkem 29,2 %, z nichž jde 28 % na důchodové pojištění a 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti. Další podmínkou pro placení záloh je, zda OSVČ podniká na hlavní či vedlejší činnost, neboť každá fyzická osoba podléhá jiné účasti důchodového pojištění (Zákon o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti § 7, odst. 1).

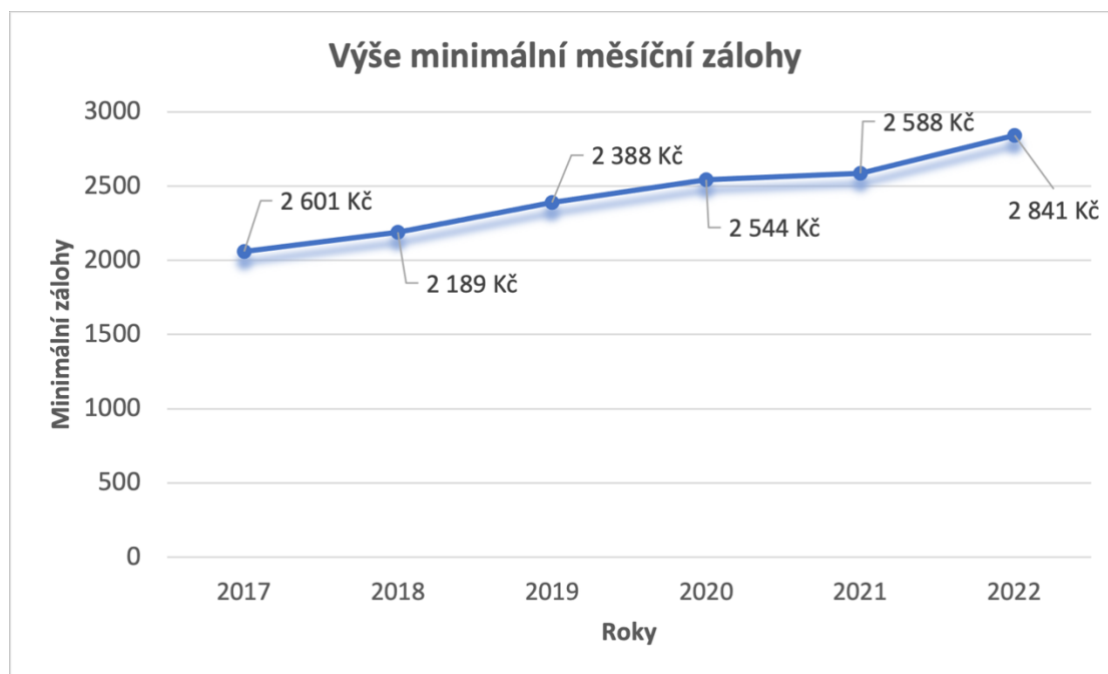
Podnikatel, který vykonává vedlejší činnost, je povinen platit minimální měsíční zálohy na důchodové pojištění, pokud v předchozím roce dosáhl rozhodné částky, která v roce 2022 činí 93 387 Kč.

Minimální měsíční vyměřovací základ pro hlavní činnost činí 25 % z průměrné měsíční mzdy za daný rok, k roku 2022 činí průměrná mzda 38 911 Kč, a proto stanovená minimální výše záloh vychází 2 841 Kč. U vedlejší činnosti činí vyměřovací základ 10 %

z průměrné mzdy za daný rok a minimální měsíční záloha pro rok 2022 pak činí 1 137 Kč (Zákon o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti § 5b - § 5c).

Graf č. 2.1 Výše minimální zálohy na pojistné a sociální zabezpečení

Zdroj: Finance. cz, 2022

Graf č. 2.1 zobrazuje vývoj minimálních záloh na sociálním pojištění od roku 2017 do roku 2022. Ve sledovaném období se minimální záloha na sociálním pojištění zvýšila o 780 Kč.

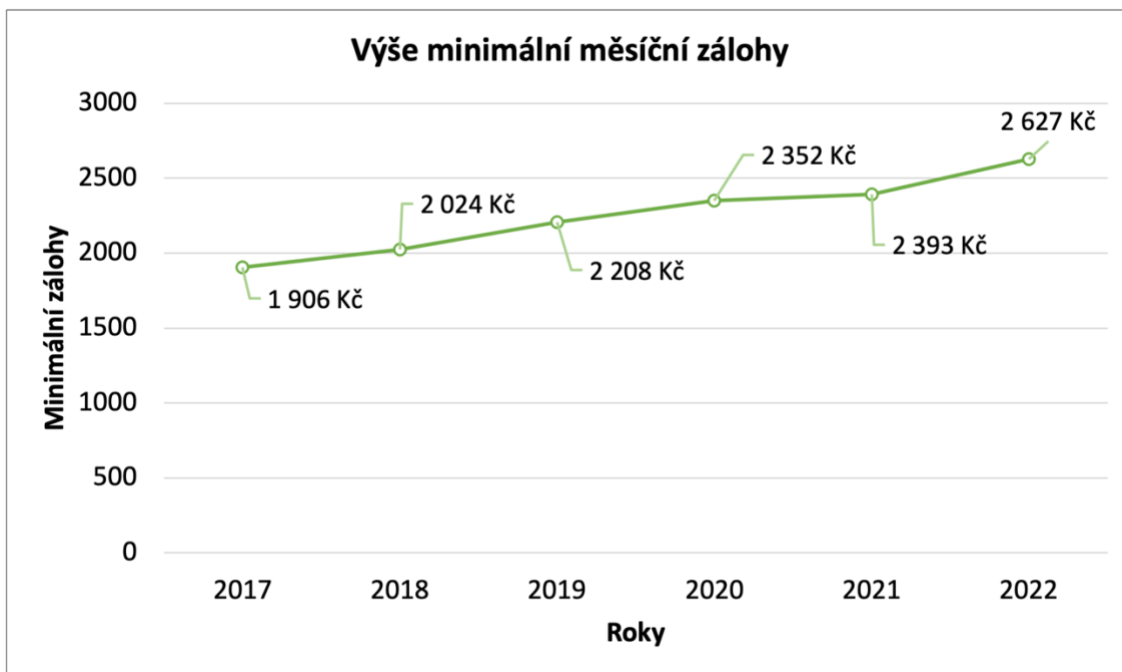
Každá OSVČ, která vykonává hlavní činnost podle § 7 ZDP, musí ze zákona odvádět měsíční zálohu na sociálním pojištění alespoň v minimální výši.

OSVČ je povinna uhradit zálohu na pojistné a sociální zabezpečení od prvního dne do posledního dne kalendářního měsíce, za který se pojistné platí. Podnikatel musí podat na příslušnou ČSSZ přehled o příjmech a výdajích, z nichž se zjistí, zda podnikatel má po odevzdání přehledu přeplatek nebo doplatek. Pokud mu vznikne doplatek na pojistném, tak je povinen jej splatit, a to nejpozději do 8 dnů ode dne vzniku. Následně se v přehledu o příjmech a výdajích stanoví nová výše záloh (Zákon o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti § 14).

2.12.2 Zdravotní pojištění

OSVČ vykonávající hlavní činnost odvádí měsíční zálohy na ZP alespoň v minimální výši, přičemž u vedlejší činnosti na ZP se zálohy neplatí. Při podnikání u vedlejší činnosti se ZP platí pouze ze skutečně dosaženého zisku.

Graf č. 2.2 Výše minimální zálohy ZP

Zdroj: Finance. cz, 2022

Z grafu č. 2.2 je vidět, jak se vyvíjí výše minimální měsíční zálohy ZP u hlavní činnosti, od roku 2017 až do roku 2022 neustále stoupá. Kdy v roce 2017 minimální měsíční zálohy činily 1 906 Kč a v současném roce 2022 činí minimální výše 2 627 Kč. Za posledních 5 let se minimální zálohy zvýšily o 721 Kč.

Každá osoba samostatně výdělečně činná, která má příjmy ze samostatné činnosti dle § 7 ZDP, musí ze zákona měsíčně platit zdravotní pojištění.

Jedná se o základní zdravotní péči, kdy každá podnikající fyzická osoba má povinnost platit ZP, kromě některých osob. Nejčastěji se jedná o tyto osoby:

- nezaopatřené děti,
- studenty do 26 let,
- důchodce,
- uchazeče o zaměstnání registrované na úřadu práce a další (Zákon o veřejném zdravotním pojištění § 7).

Vyměřovací základ pro ZP je stanoven na 50 % ze základu daně dle § 7 ZDP a z tohoto základu tvoří sazba pojistného 13,5 %. Pokud podnikateli vyjde nižší vyměřovací základ, než je stanovená minimální částka, odvádí minimální měsíční zálohy (Zákon o pojistném na veřejné zdravotní pojištění § 2 - § 3a).

Podnikatel je povinen uhradit zálohy na ZP, a to nejpozději do 8. dne následujícího měsíce. OSVČ musí podat na příslušnou zdravotní pojišťovnu přehled o příjmech a výdajích, z nichž se zjistí, zda OSVČ má po odevzdání přehledu přeplatek nebo doplatek. V případě, že dojde k doplatku, tak je podnikatel povinen doplatit rozdíl do 8 dnů ode dne vzniku. Následně se v přehledu o příjmech a výdajích stanoví nová výše záloh (Zákon o pojistném na veřejné zdravotní pojištění § 7).

2.13 Vedení účetnictví pro podnikatele

Každý podnikatel si může vybrat, zda povede účetnictví nebo daňovou evidenci. Základními předpisy, kterými se podnikající fyzické osoby řídí při vedení účetnictví, jsou zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, a České účetní standardy pro podnikatele. Dalšími právními předpisy jsou občanský zákoník, zákon o obchodních korporacích, daňové zákony a zákoník práce.

Hlavním předmětem účetnictví je sledovat stav a pohyb aktiv a pasiv, nákladů, výnosů a zjištění výsledku hospodaření. Účetnictví poskytuje pro podnikatele tyto údaje:

- informace ohledně dosažení výsledků podnikatelské činnosti, zda jeho firma hospodář se ziskem či ztrátou,
- slouží jako důkaz při vedení sporů,
- informace pro rozhodování a řízení podniku,
- zjištění informace pro účely daňové,
- kontrola stavu majetku a hospodaření (Štohl, Klička 2018).

Podnikatel je povinen vést účetnictví dle zákona o účetnictví (dále jen ZoÚ), úplné, průkazné, správné a zároveň věrné zobrazení skutečnosti, které jsou předmětem jeho činnosti. Podnikatelský subjekt se stává účetní jednotkou (dále jen ÚJ), jestliže:

- jeho obrat podle zákona o dani z přidané hodnoty, včetně plnění osvobozených od této daně, jež nejsou součástí obratu, v rámci jeho podnikatelské činnosti přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 25 000 000 Kč, a to od prvního dne kalendářního roku,
- vede účetnictví na základě svého rozhodnutí,
- je zapsán do OR,
- je právnická osoba, která má sídlo na území ČR (Zákon o účetnictví § 1, odst. 2).

Důležité je, aby podnikající fyzická osoba vedla účetnictví minimálně po dobu 5 let i v případě, že by v nadcházejícím období vykazovala obraty nižší, než je 25 000 000 Kč (Zákon o účetnictví § 1f, odst. 3).

2.14 Zjednodušený rozsah účetnictví

ÚJ, které mohou vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu, jsou FO za předpokladu, že nepodléhají auditu. Při posuzování povinnosti auditu, tedy povinnosti nechat účetní závěrku zkontrolovat auditorem, se hodnotí tři faktory (aktiva, čistý roční obrat a počet zaměstnanců), které se posuzují v rámci jednoho období. Tento časový úsek je vymezen koncem rozvahového dne účetního období, za který se účetní závěrka ověřuje, a koncem účetního období bezprostředně předcházejícího. Aby účetní jednotka podléhala auditu, musí splnit jedno ze tří kritérií, která jsou:

- Aktiva vyšší než 40 000 000 Kč,
- čistý roční obrat 80 000 000 Kč,
- více než 50 zaměstnanců (Zákon o účetnictví § 20)

V případě, že ÚJ přechází z účetnictví v plném rozsahu na zjednodušený rozsah a naopak, může tak uskutečnit k prvnímu dni účetního období nadcházejícího roku, nikoliv v průběhu tohoto období. ÚJ může účetnictví evidovat fyzicky či pomocí počítačového softwaru (např. účetní program POHODA).

Pro vedení účetnictví ve zjednodušeném rozsahu platí:

- sestavují účtový rozvrh, kdy ÚJ mohou uvést skupinové syntetické účty,
- ÚJ mohou spojit účtování v deníku s účtováním v hlavní knize,
- nemusejí používat analytické a podrozvahové účty,

- mohou tvořit opravné položky a rezervy dle zákona č. 593/1992 Sb.,
- ocenění majetku a závazků reálnou hodnotou dle § 27 ZoÚ není povoleno (Zákon o účetnictví § 13a).

2.15 Účetnictví v plném rozsahu

ÚJ je povinna vést účetnictví v plném rozsahu, jestliže zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví nestanoví-li jinak. Mezi ÚJ, u kterých nepodléhá účetnictví plnému rozsahu, se konkrétně řadí:

- hlavní nebo pobočné spolky,
- odborové organizace,
- bytová družstva,
- příspěvkové organizace, u nichž rozhodne jejich zřizovatel,
- malé nebo mikro ÚJ, které nemají povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem,
- občanská sdružení a jejich organizační jednotky.

Pokud ÚJ přestane-li splňovat podmínku pro vedení účetnictví ve zjednodušeném rozsahu tak je vždy povinna vést účetnictví v plném rozsahu. ÚJ může přejít na zjednodušený rozsah účetnictví i v případě, že zjistil skutečnost ke splnění podmínek konkrétních výjimek ÚJ. Změny rozsahu vedení účetnictví lze uskutečnit obdobně jako v zjednodušeném rozsahu účetnictví (Zákon o účetnictví § 9).

OSVČ je FO, která má určité povinnosti ohledně vedení své evidence, kdy má možnosti podle zákona o účetnictví být ÚJ anebo nebýt ÚJ. Pokud je ÚJ má možnost vést daňovou evidenci, kterou upravuje ZDP. V případě, že není ÚJ podle podmínek pro vedení účetnictví podnikatele, pak podnikající fyzická osoba nepodléhá auditu a také není povinná vést účetnictví. Následující kapitola se bude poté konkrétně zabývat daňovou evidencí podnikatele, kterou bude uplatňovat.

3 Právní úprava daně z příjmů fyzických osob

Tato kapitola bakalářské práce se bude zabývat daňovými aspekty pro podnikající fyzické osoby. Informace zde uvedené vychází především ze zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, odborné literatury a elektronických dokumentů.

3.1 Poplatníci daně z příjmů fyzických osob

Poplatníkem daně v ČR je fyzická osoba, nicméně se musí rozlišovat, jestli jsou poplatníci daňovými rezidenty ČR nebo daňovými nerezidenty. Fyzická osoba, která je daňovým rezidentem, má trvalé bydliště na území ČR nebo se zde obvykle zdržují minimálně 183 dní v roce. Jejich daňová povinnost se vztahuje jak na příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR, tak i příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí. Pokud poplatník nemá trvalé bydliště na území ČR a ani se zde obvykle nezdržuje, jde o daňového nerezidenta. Jeho daňová povinnost se vztahuje pouze na příjmy ze zdrojů v ČR (ZDP § 2).

3.2 Předmět daně

Předměty daně z příjmů fyzických osob jsou členěny do 5 skupin podle ZDP, a to:

- příjmy ze závislé činnosti (§ 6)
- příjmy ze samostatné činnosti (§ 7)
- příjmy z kapitálového majetku (§ 8)
- příjmy z nájmu (§ 9)
- ostatní příjmy (§10)

příjmy ze závislé činnosti (§ 6)

Příjmy ze závislé činnosti mohou být celkovým souhrnem všech příjmů vyplacených zaměstnanci zaměstnavatelem. Dále jde o příjmy člena družstva, společníka společnosti s ručením omezeným, komanditisty komanditní společnosti nebo například o odměny člena orgánu právnické osoby a likvidátora. Mezi tyto příjmy se zahrnují příjmy peněžní i nepeněžní, např. zaměstnavatel zajišťuje svoz zaměstnanců do práce, poskytuje služební mobilní telefon i pro soukromé účely nebo poskytuje bezplatně motorové vozidlo zaměstnanci, (který pak musí navýšit svou hrubou mzdu o 1 % z prodejní ceny vozidla, nejméně však 1 000 Kč). Je-li více vozidel současně, počítá se 1 % z prodejní ceny každého vozidla. Je-li více vozidel v měsíci souběžně, počítá se 1 % z prodejní ceny nejdražšího vozidla.

Příjmy, které nejsou předmětem daně podle § 6, odst. 7 ZDP:

- náhrady cestovních výdajů do výše stanoveném zákoníkem práce,
- ochranné pracovní prostředky, oděvy, obuv atd. v rozsahu stanovené zvláštním právním předpisem,
- zálohově přijaté částky od zaměstnavatele,
- náhrady za opotřebení vlastního nářadí,
- pravidelně se opakující náhrady, které nejsou předmětem daně.

Příjmy osvobozené od daně podle § 6 odst. 9 ZDP:

- nepeněžní plnění vynaložená zaměstnavatelem na odborný rozvoj, rekvalifikaci zaměstnanců,
- hodnota stravování a nealkoholických nápojů
- nepeněžní plnění z fondu kulturních a sociálních potřeb (dále jen FKSP) v limitu 20 000 Kč pro rekreaci a zájezd,
- zvýhodnění poskytovaná zaměstnavatelem provozujícím veřejnou dopravu osob svým zaměstnancům,
- hodnota přechodného ubytování do výše 3 500 Kč za měsíc,
- nepeněžní plnění z FKSP (limit 2 000 Kč),
- příjmy do 500 000 Kč ve formě sociální výpomoci (při živelné pohromě, nouzovém stavu),
- příspěvek na penzijní a životní připojištění (limit 50 000 Kč),
- a další.

příjmy ze samostatné činnosti (§ 7)

Pro vybraného podnikatele jsou podstatné pouze příjmy ze samostatné činnosti, které jsou uvedeny v ZDP v § 7. Jedná se o příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, živnostenského nebo jiného podnikání podle zvláštních podnikatelských oprávnění, příjem z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku a další.

příjmy z kapitálového majetku (§ 8)

Mezi tyto příjmy patří dividendy, podíly na zisku tichého společníka z účasti na podnikání, úroky z držby cenných papírů, výnos z jednorázového vkladu a další podle ZDP v § 8. Většinou nelze uplatnit výdaje. Povinnost odvézt daň má obvykle plátce. Zdanění je velmi často formou srážkové daně.

příjmy z nájmu (§ 9)

Za příjmy z nájmu jsou považovány příjmy za nemovité věci nebo byty, také movité věci, kromě příležitostných nájmu.

ostatní příjmy (§10)

Do ostatních příjmů řadíme příjmy příležitostné z prodeje majetku, na které se nevztahuje osvobození, výhry z hazardních her, přijaté výživné. Do těchto příjmů nespádají příjmy § 6 až § 9.

3.3 Osvobození od daně z příjmů fyzických osob

Souhrn všech příjmů, které souvisejí s osvobozením od daně z příjmu fyzických osob, je uveden v § 4 ZDP. Osvobození od daně definuje část předmětů, ze kterých se daň nevybírání. Daňový subjekt není povinen ani zpravidla oprávněn zahrnout je do základu daně. Do daňové úlevy patří především:

- *příjmy z prodeje bytů a rodinných domů, pokud v něm měl poplatník bydliště nejméně dva roky,*
- *příjmy z prodeje nemovitých věcí, přesáhne-li doba mezi nabytím a prodejem 10 let,*
- *příjmy z prodeje movitých věcí, s výjimkou prodeje motorových vozidel, letadel a lodí, nepřesahuje-li doba mezi nabytím a prodejem 1 rok,*
- *příjmy ve formě dávek nemocenského pojištění, důchodového pojištění, státní sociální podpory a další (ZDP § 4).*

3.4 Základ daně a solidární zvýšení daně

Základ daně u fyzických osob se definuje jako částka, o kterou příjmy převyšují výdaje ve zdaňovacím období, které jsou prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Pokud má podnikatel ve zdaňovacím období souběžně dva nebo více druhů příjmů podle § 6 až 10, jde o tzv. součet dílčích základů daně, u kterých zjistíme

daňovou povinností. U § 7 a 9 ZDP může vzniknout daňová ztráta. Tuto ztrátu lze uplatnit i v následujících zdaňovacích obdobích.

Základ daně přesahující 48násobek průměrné mzdy, se zdaňuje vyšší sazbou daně. Podle nového znění se celkový základ daně (dále jen ZD) vztahuje na § 8, 9 a 10 (ZDP § 5).

3.5 Sazby daně

Pro výpočet ZD je nutné znát sazby daně z příjmů fyzických osob, základní sazba činí 15 %, zvýšená sazba daně činí 23 %. Daň u fyzických osob se vypočte ze ZD sníženého o nezdanitelné části a odčitatelné položky. Daň se zaokrouhlí na celé stovky dolů. U poplatníků s nadlimitními příjmy, u nich ZD přesáhne limitní částku, která v roce 2022 je stanovena ve výši 1 867 728 Kč, přičemž z této částky se vypočte daňová sazba 15 % a zbývající převyšující část ZD je zdaněna sazbou 23 % (ZDP § 16).

3.6 Položky snižující základ daně

Jedná se o určité položky, o které si může poplatník snížit ZD po úpravě rozdílu mezi příjmy a výdaji.

3.6.1 Nezdanitelná část základu daně

Položky snižující ZD a její výše dle § 15 ZDP za podmínek:

- Bezúplatné plnění lze uplatnit, pokud úhrnná hodnota darů ve zdaňovacím období přesáhne 2 % ze ZD nebo minimálně 1 000 Kč, avšak fyzická osoba si může odečíst maximálně 15 % ze ZD. Za další dar se považuje:
  - a) hodnota o poskytnutí jednoho darování krve, která činí 3 000 Kč,
  - b) hodnota o poskytnutí jednoho lidského orgánu nebo krevetvorných buněk částkou 20 000 Kč.
- Hypotéční úvěry nebo úroky ze stavebního spoření, jedná-li se o bytové potřeby. Poplatník si může odečíst nejvýše 300 000 Kč do 31. 12. 2020 na osoby žijící společně v jedné domácnosti, ale pokud si sjedná nový úvěr, tj. po 1. 1. 2021, nesmí překročit 150 000 Kč ročně. Poplatník uplatňuje úvěr za rok 2020 a 2021, musí splnit obě podmínky.

- Penzijní připojištění se státním příspěvkem a doplňkové penzijní spoření. U penzijního připojištění si může poplatník odečíst od ZD až 12 000 Kč, maximálně lze odečíst do výše 24 000 Kč ročně. Aby mohl poplatník uplatnit tento odpočet, musí činit příspěvek účastníka minimálně 1 000 Kč měsíčně. Podmínkou pro vyplácení slevy z penzijního pojištění je trvání 60 kalendářních měsíců a současně nejdříve v roce dosažení věku 60 let.
- Pojistné na soukromé životní pojištění, obdobné jako u penzijního připojištění, může poplatník odečíst maximálně 24 000 Kč. Výplata pojistného plnění musí být sjednána až po 60 měsících od uzavření smlouvy a zároveň musí poplatník dosáhnout věku 60 let.
- Odborové příspěvky, tuto položku lze odečíst až do výše 1,5 % ze zdanitelných příjmů dle § 6 ZDP, avšak maximálně 3 000 Kč za zdaňovací období.
- Úhrada za další vzdělávání nebo zkoušky ověřující výsledky. Tyto položky se dají maximálně snížit o 10 000 Kč. Jestli se jedná o osobu se zdravotním postižením, lze odečíst až 13 000 Kč a u osoby s těžším zdravotním postižením až 15 000 Kč.

3.6.2 Odčitatelné položky

Fyzická osoba může odečíst daňovou ztrátu od ZD buď v celé výši, nebo její část. Daňová ztráta vzniká mezi příjmem a výdaji, kdy výdaje budou vyšší než příjmy. Ztrátu nelze uplatnit v daném zdaňovacím období, lze ji však odečíst nejdéle do 5 let od předchozího období. Kromě daňové ztráty jsou stanoveny další položky. Jedná se o výdaje na podporu výzkumu a vývoje a odborného vzdělávání (ZDP § 34).

3.7 Slevy na dani

Daňovými slevami se rozumí snížení daně z příjmů fyzických osob. Následně jsou v tabulce uvedeny všechny roční slevy na dani, která může fyzická osoba uplatnit.

Tab. 3.1 Roční slevy na dani v roce 2022

Slevy na dani	Částka
Na poplatníka	30 840 Kč
Na druhého z manželů bez příjmů	24 840 Kč
Na druhého z manželů bez příjmů – držitele průkazu ZTP/P	49 680 Kč
Základní sleva na invaliditu	2 520 Kč
Rozšířená sleva na invaliditu	5 040 Kč
Držitel průkazu ZTP/P	16 140 Kč
Student	4 020 Kč
EET	5 000 Kč

Zdroj: Vlastní vypracování dle ZDP § 35

- sleva na poplatníka – každá fyzická osoba má nárok na základní daňovou slevu
- sleva na manželku/manžela, pokud jeden z partnerů v daném období nemá zdanitelné příjmy, může jeden z nich uplatnit slevu na druhého partnera. Podmínkou pro uplatnění slevy je skutečnost, že jeden z partnerů nemá vlastní příjem přesahující za zdaňovací období 68 000 Kč.
- sleva na studenta – nárok má poplatník, který nedovršil 26 let věku a stále studuje. Další výjimkou mohou mít i studenti po dobu prezenční formy studia v doktorském studijním programu až do dovršení věku 28 let. Student si může uplatnit jak tuto slevu, tak i základní slevu – na poplatníka.
- slevu za umístění dítěte v předškolním zařízení si může uplatnit jenom jeden z rodičů žijící s dítětem v jedné domácnosti. *Za každé vyživované dítě lze uplatnit slevu maximálně do výše minimální mzdy. Výše slevy za umístění dítěte odpovídá výši výdajů prokazatelně poplatníkem vynaložených za umístění vyživovaného dítěte v předškolním zařízení na dané zdaňovací období, pokud jím nebyly uplatněny jako výdaj podle § 24.*

- Sleva na EET – po pořízení elektronické pokladny má poplatník nárok na tuto slevu. Tato sleva nemůže jít do „mínusu“. Pokud tedy po odečtení dalších slev je daň nulová, nemůže si poplatník slevu uplatnit.

3.8 Daňové zvýhodnění

Daňové zvýhodnění na dítě lze uplatnit pokud:

- a) je ve věku do 18 let, není ženaté/vdané, a to i když má vlastní dítě,*
- b) je ve věku do 26 let, studuje střední nebo vysokou školu, a to i když je ženaté/vdané, popř. má i vlastní dítě,*
- c) již přestalo studovat, ale opětovně studium zahájilo, a to již od měsíce zahájení studia,*
- d) je ve věku do 26 let se zdravotním postižením, účastní se teoretické a praktické přípravy na zaměstnání nebo na jinou výdělečnou činnost,*
- e) je ve věku do 26 let, ze zdravotních důvodů se však nemůže připravovat nebo vykonávat výdělečnou činnost (ZDP § 35c).*

Tab. 3.2 Daňové zvýhodnění v roce 2022

Daňové zvýhodnění	na první	na druhé	na třetí a každé další
Dítě	15 204 Kč	22 320 Kč	27 840 Kč
Dítě se ZTP/P	30 408 Kč	44 640 Kč	55 680 Kč

Zdroj: Vlastní vypracování dle ZDP § 35c

Na daňové zvýhodnění dítěte nemá nárok osoba starší 26 let, i když studuje prezenčně doktorandské studium.

Pokud vznikne poplatníkovi ve zdaňovacím období nižší vypočtená daň než daňové zvýhodnění ve formě slevy na dani, pak mu vzniká daňový bonus, kdy má tzv. nárok na vratku daně (ZDP § 35, odst. 11).

3.9 Výpočet daně z příjmů fyzických osob

Základem daně je součet jednotlivých dílčích základů daně, kdy následně po zjištění výsledku základu daně lze snížit nezdanitelné části základu daně a odčitatelné položky. Takto upravený základ daně se zaokrouhlí na celé stokoruny dolů a zdaní

se 15 % sazbou. Vypočtenou daň si může poplatník snížit uplatněním daňového zvýhodnění a slev na dani (ZDP § 16).

3.10 Daňové přiznání

Daňové přiznání musí podávat každá fyzická osoba, jestliže její dosažené příjmy přesáhly 15 000 Kč, pokud se nejedná o příjmy osvobozené nebo o příjmy snížené srážkovou daní (ZDP § 38g, odst. 1).

Každá fyzická osoba musí podat daňové přiznání do 1. dubna příslušnému finančnímu úřadu. V případě, že podnikatel má povinnost ověřit účetní závěrku auditorem nebo daňové přiznání zpracovává daňový poradce, podává se daňové přiznání do 1. července (Zákon č. 280/ 2009 Sb., daňový řád § 136, odst. 1).

Pokud podnikatel nestihne nebo nesplní všechny povinnosti pro podání daňového přiznání, následně mu vzniká sankce. Jedná se o tři druhy sankcí, a to:

- úrok z prodlení v případě pozdní platby,
- penále za chybně podané daňové přiznání,
- pokuta za pozdě podané daňové přiznání (Beránek, 2021).

Pro podání daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob vydává ministerstvo financí (dále jen MF) tiskopis. Tiskopisy daňového přiznání jsou k dispozici na stránkách MF, na FÚ a internetu i v softwaru, ve kterém podnikatel vede daňovou evidenci. Ukázkový vzor viz. příloha č. 5.

Podnikatel musí také podat přehledy o příjmech a výdajích pro ZP a ČSSZ do měsíce od data podání daňového přiznání. Dalších 8 dní má na úhradu případného nedoplatku na pojistném (Zákon o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti § 14a).

3.11 Zálohy na daň

Stanovení záloh fyzické osoby vychází z posledního daňového přiznání. Poplatníkovi nastává povinnost platit zálohy na dani, jestliže mu vznikne daňová povinnost ve výši 30 000 Kč a více. Zálohy se zaokrouhlují na celé stokoruny nahoru. Výše stanovení záloh dle poslední známé daňové povinnosti je:

- pokud daň, která je vyšší než 30 000 Kč a zároveň nižší než 150 000 Kč, platí poplatník výše záloh 40 % z poslední vyměřené daňové povinnosti. Zálohy se platí pololetně a to do 15. června a 15. prosince.
- pokud je daň vyšší než 150 000 Kč, platí poplatník výše záloh 25 % z poslední vyměřené daňové povinnosti. Zálohy se platí čtvrtletně a to 15. března, 15. června, 15. září a 15. prosince (ZDP § 38a).

3.12 Daňová evidence podnikatelů

Daňovou evidenci, která je upravena konkrétně v § 7b ZDP, mohou vést podnikající fyzické osoby, jestliže jejich příjmy ze samostatné činnosti (§ 7 ZDP) nepřesahují 25 mil. Kč v daném roce a zároveň nevyužívají paušální výdaje či nevedou podvojný účetnictví (Beránek, 2021).

Fyzická osoba (dále jen FO), která se nestala účetní jednotkou, vede jednoduchou daňovou evidenci, která obsahuje údaje o příjmech, výdajích, majetku a závazcích. Způsob i formu vedení daňové evidence si podnikatel sám zvolí, buď ve fyzické podobě nebo pomocí speciálního softwaru. Avšak pro podnikatele je důležité znát základní pravidla, kterými se daňová evidence řídí. Podnikatel si může vést daňovou evidenci sám nebo využít externí účetní služby. V případě daňové kontroly je podnikatel povinen prokázat, zda uvedená čísla v daňovém přiznání odpovídají realitě (Švarcová, 2017).

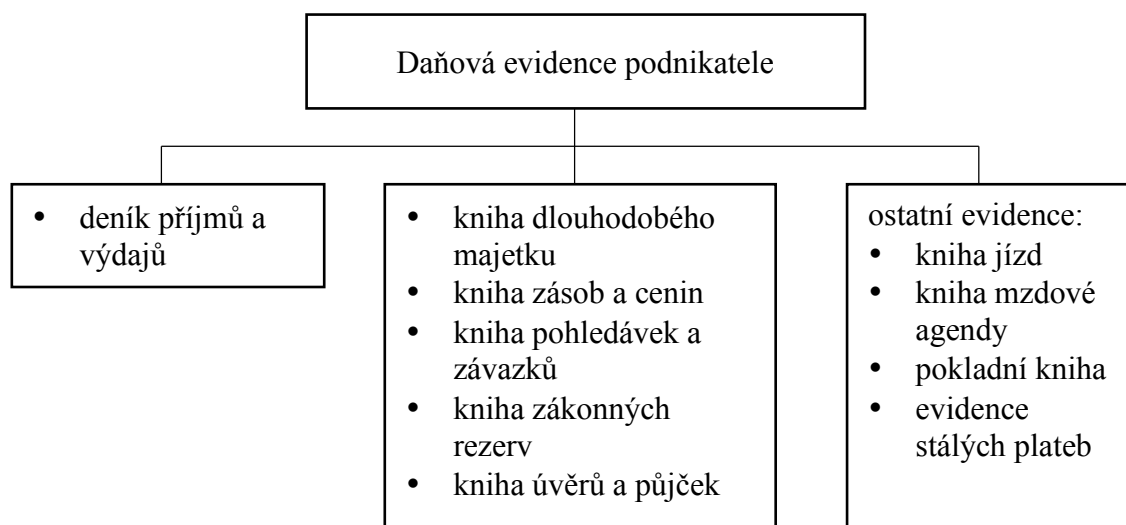
Další hlavní podstatou daňové evidence je:

- uvádět druh účetního dokladu,
- datum vystavení dokladu,
- číslo dokladu,
- popis transakce,
- zda se jedná o příjem či výdaj,
- jestli je příjem nebo výdaj daňově uznatelný

(Dušek, Sedláček, 2021).

Na obr. 3. 1 je znázorněna struktura daňové evidence podnikatele.

Obr. 3.1 Struktura daňové evidence

Zdroj: vlastní zpracování (Dušek, Sedláček, 2021)

Cílem této podkapitoly je zpracovat podklady pro výpočet základu daně z příjmu fyzických osob. Daňová evidence následně poskytuje podnikateli podklady pro ekonomické rozhodování při řízení podniku (Dušek, Sedláček, 2021).

3.12.1 Evidence příjmů a výdajů (peněžní deník)

Hlavní knihou daňové evidence je deník příjmů a výdajů, kdy se v evidenci zachycují veškeré toky peněz související s podnikatelskou činností. Jde o pohyb peněz v pokladně či na bankovním účtu. Pro převod peněžních prostředků z pokladny na běžný účet, a naopak, se používají průběžné položky (Dušek, Sedláček, 2021).

Do deníku se nezapisují předpisy plateb jako jsou faktury vystavené a faktury přijaté. Důležité je, aby měl podnikatel veškerý přehled v peněžním deníku kvůli výpočtu daňové povinnosti, jak už bylo dříve zmíněno. V peněžním deníku je taky nutné evidovat doklady chronologicky dle souladu s předpisy a ZDP. Náležitosti, které musí daňová evidence obsahovat viz. daňová evidence podnikatelů (Hakalová, Pšenková, 2019).

V evidenci příjmů a výdajů jsou položky rozděleny na zahrnované a nezahrnované do ZD, kdy:

- mezi příjmy zahrnované do ZD patří příjmy z podnikání související s podnikatelskou činností, jedná se především o tržby z prodeje výrobků, zboží, poskytnutých služeb a další,
- mezi příjmy nezahrnované do ZD náleží příjmy, které již podle názvu nevstupují do ZD podnikatele, které už byly zdaněny či vůbec nepodléhají dani z příjmů. Jedná se konkrétně o příjmy DPH, přijaté peněžní dary a zápůjčky, peněžní vklad podnikatele a ostatní příjmy,
- do výdajů zahrnovaných do ZD se zahrnují výdaje z podnikání, které byly vynaložené na provozování podnikatelské činnosti např. nákup materiálu a zboží, výplata mzdy, provozní režie,
- do výdajů nezahrnovaných do ZD náleží ty, které si nemůže podnikatel uplatnit do daňových výdajů, a to především výdaje na reprezentaci, osobní spotřeba podnikatele, poskytnuté peněžní dary a úvěrů, ZP a SP podnikatele a další (Dušek, Sedláček, 2021).

3.12.2 Kniha pohledávek a závazků

Kniha pohledávek je kniha, ve kterých se zaznamenávají veškeré pohledávky vůči jiným subjektům. Stanovení formy evidence pohledávek si opět podnikatel přizpůsobí podle sebe, hlavní podstatou evidence není forma, ale její obsah. Základem evidence pohledávek je vystavená faktura.

Kniha pohledávek by měla obsahovat tyto údaje:

- datum vystavení pohledávky,
- číslo faktury,
- název odběratele,
- předmět služby,
- jak je pohledávka vysoká,
- datum splatnosti a úhrady faktury (Dušek, Sedláček, 2021).

Do knihy evidence pohledávek se nejčastěji zapisují:

- pohledávky z poskytnutých záloh a půjček,
- pohledávky pojistného na okresní správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně,
- pohledávky z obchodních vztahů a ostatní.

Podnikatel se může rozhodnout, zda vést jednu či více knih pohledávek a závazků pro všechny subjekty dohromady, anebo u každého subjektu zvlášť. Knihu pohledávek a závazků lze vést v papírové podobě či v počítačovém softwaru (Dušek, Sedláček, 2021).

Knihy závazků je pomocná kniha, ve které se evidují dluhy podnikatele vůči jiným subjektům. Z evidence závazků by mělo být jasné, o jaký závazek se jedná, v jaké výši a vůči komu. Základem evidence závazků jsou přijaté faktury. V případě úhrady závazků se následně zaznamenávají do knihy závazků a zároveň i jako výdaj do peněžního deníku (Dušek, Sedláček, 2021).

Obdobně jako u knihy pohledávek by i tato kniha měla obsahovat náležitosti:

- datum vzniku dluhu,
- číslo faktury,
- název dodavatele,
- důvod dluhu,
- částka dluhu,
- datum splatnosti a způsob úhrady dluhu (Dušek, Sedláček, 2021).

V knize závazků se nejčastěji evidují záznamy o dluzích:

- z obchodních vztahů,
- z přijatých půjček a úvěrů,
- z titulu zaměstnávání pracovníků,
- ostatní závazcích (Dušek, Sedláček, 2021).

Důležité je, aby podnikatel v knize pohledávek a závazků vždy prováděl změny v zápise, jestliže dojde ke vzniku, změně nebo zániku pohledávek či závazků. U obou knih se zachycuje vyúčtování nepřímých daní podnikatele, kvůli doložení daňového

přiznání na finanční úřad za zdaňovací období (např. nárok na odpočet a vracení daně, zaplacení zálohy na daň a další) (Dušek, Sedláček, 2021).

3.12.3 Ostatní pomocné knihy

Podnikatel si může podle své potřeby doplnit k daňové evidenci další pomocné knihy, které se vztahují k peněžnímu deníku nebo ke knize pohledávek a závazků. Jedná se o knihy dlouhodobého majetku, zásob, cenin, mzdové agendy, evidence jízd atd. (Hakalová, Pšenková, 2019).

Evidence dlouhodobého majetku

Evidence dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku se eviduje v inventární knize nebo na inventárních kartách. Přesnější vymezení tohoto pojmu je upraveno v ZDP § 26 a § 27.

Na kartách majetku se uvádí:

- název nebo popis majetku,
- ocenění,
- datum a způsob pořízení,
- datum uvedení do užívání,
- zvolený způsob daňových odpisů,
- částky daňových odpisů za zdaňovací období,
- zřízené zástavní právo,
- datum a způsob vyřazení (Hakalová, Pšenková, 2019).

Dlouhodobý hmotný majetek v pořizovací ceně se označuje jako daňově neuznatelný výdaj. Do daňově uznatelných výdajů se započítává jedině odpis daného hmotného majetku připadající za dané zdaňovací období. Evidence nehmotného majetku, u kterého dle ZDP nelze odpisovat, bude zapsán stejně jako u odpisovaného majetku na inventárních kartách, přičemž k tomuto majetku se údaje o daňových odpisech nevyplňují.

Nehmotný majetek nebo jeho technické zhodnocení je následně zachyceno do evidence příjmů a výdajů během jeho pořízení. (Dušek, Sedláček, 2021).

Skladní karta zásob

Podnikatel většinou zásoby eviduje v knize zásob nebo na skladních kartách, avšak není nutné zásoby evidovat. Za zásoby se považuje:

- materiál,
- nedokončená výroba, polotovary vlastní výroby, výrobky, zvířata,
- zboží (Dušek, Sedláček, 2021).

Stav a pohyb zásob na skladní kartě musí být na konci roku odsouhlasen podle výsledků inventarizace. V peněžním deníku se zapisují pořízené zásoby jako daňový výdaj. Na skladní kartě se zachycují tyto údaje:

- označení položky,
- datum pořízení
- prodejní cena
- počet jednotek daného majetku,
- datum a způsob vyřazení (Dušek, Sedláček, 2021).

Mzdová evidence

Podnikatel, který je plátcem daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, je povinen vést za své zaměstnance mzdový list, vypočítat a srážet mzdy, odvádět zdravotní pojištění, sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Mzdový list musí podnikatel uschovat po dobu 30 let (Dušek, Sedláček, 2021).

3.13 Daňová optimalizace

Definice tohoto pojmu je poměrně široká a často bývá nesprávně zaměňována s krácením daní a dalšími nelegálními aktivitami, přičemž daňová optimalizace je zcela legální, využívá se ke snížení daní.

3.13.1 Daňové výdaje stanovené procentem z příjmů

Dalším možným a nejjednodušším způsobem pro stanovení výše daně jsou výdaje stanovené procentem z příjmů neboli paušální výdaje. Poplatníkovi, který si chce uplatnit paušální výdaje, postačí vést pouze evidenci příjmů a pohledávek. Pokud se rozhodne být plátcem DPH, musí vést navíc evidenci pro účely DPH a daňové doklady archivovat.

Výše procentní sazby podle druhu činnosti jsou stanoveny v § 7, odst. 7 ZDP následující:

- 80 % z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a z příjmů ze živností řemeslných, nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 1 600 000 Kč,
- 60 % z ostatních příjmů na základě živnostenského podnikání mimo příjmy ze živností řemeslných, nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 1 200 000 Kč,
- 30 % příjmů z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku, nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 600 000 Kč,
- 40 % z ostatních příjmů z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti mimo příjmy společníků v. o. s. a komplementářů k. s. a mimo příjmy z autorských honorářů do 10 000 Kč měsíčně, které jsou zdaňovány zvláštní sazbou daně vybírané srážkou, nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 800 000 Kč.

3.13.2 Rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující osoby

Za spolupracující osoby se považují fyzické osoby, které žijí s poplatníkem ve společné domácnosti, kdy jejich příjmy a výdaje jsou rozděleny mezi jednu nebo více osob. Nejčastěji bývá spolupráce uplatňována na druhého z manželů.

Podnikatel se bere také jako spolupracující osoba, a proto má povinnost oznámit tuto skutečnost zdravotní pojišťovně, okresní správě sociálního zabezpečení a finančnímu úřadu. Příjmy a výdaje jsou rozděleny následně v § 13 ZDP:

- rozdíl mezi příjmy a výdaji – na druhého z manželů poplatníka lze podílem na příjmech a výdajích převést maximálně 50 %, maximální částka, o kterou příjmy převyšují výdaje, je až do výše 540 000 Kč za zdaňovací období (měsíční částka maximálně 45 000 Kč netrvá-li spolupráce celý kalendářní rok),
- rozdíl mezi příjmy a výdaji – na ostatní spolupracující osoby lze podílem na příjmech a výdajích převést maximálně 30 % a maximální částka, o kterou příjmy převyšují výdaje, dosahuje až do výše 180 000 Kč za zdaňovací období (měsíční částka maximálně 15 000 Kč netrvá-li spolupráce celý kalendářní rok).

Příjmy a výdaje nelze rozdělovat:

- a) *na dítě, které nemá ukončenou povinnou školní docházku,*
- b) *na dítě v kalendářních měsících, ve kterých je na něj uplatňováno daňové zvýhodnění na vyživované dítě,*
- c) *na manžela (manželku), pokud je na něj (ni) uplatňována sleva na dani,*
- d) *na a od poplatníka, který zemřel, a*
- e) *na a od poplatníka, jehož daň je rovna paušální dani*

(ZDP § 13, odst. 4).

3.13.3 Režim paušální daně

Paušální daň, která platí od roku 2021, je tzv. stanovení výše daně paušální částkou bez ohledu na dosažené příjmy, resp. zisky. Poplatníci používající paušální režim jsou většinou OSVČ. Pokud poplatník splňuje následující uvedené podmínky může si uplatnit paušální daň, a to:

- OSVČ, která má povinnost v ČR platit zdravotní pojištění a sociální pojištění,
- jeho příjmy ze samostatné činnosti nepřesáhly za předchozí období 1 000 000 Kč a zároveň není plátcem DPH nebo společníkem veřejné obchodní společnosti či komplementářem komanditní společnosti,
- *nebylo proti němu zahájeno insolvenční řízení, které by dosud nebylo ukončeno,*
- *nevykonává činnost, ze které plynou příjmy ze závislé činnosti, s výjimkou příjmů, z nichž je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně*

(ZDP § 2a).

U paušálního daně je také nutné vést i nějakou jednoduchou evidenci příjmů, aby bylo možné prokázat k případnému kontrole, jestli poplatník splňuje limitu příjmů. Poplatník nemusí vést daňovou evidenci ani podávat daňové přiznání. Dále se to týká i zdravotní pojišťovny a ČSSZ, kdy poplatník nepodává žádné hlášení a také nepodává nic jiného. Platí pouze vše v jedné měsíční částce finančnímu úřadu.

Výše měsíční paušální daně v roce 2021 činila 5 469 Kč a nová výše pro rok 2022 činí 5 994 Kč, přičemž zahrnují tyto jednotlivé složky:

- měsíční záloha na zdravotní pojištění poplatníka ve výši 2 627 Kč,
- měsíční záloha na důchodové pojištění poplatníka ve výši 3 267 Kč,
- daň z příjmu FO ve výši 100 Kč měsíčně.

Každý rok se zálohy na ZP a SP pro OSVČ zvyšují a z této informace lze předpokládat zvýšení paušální daně v dalším roce. Podnikatel, který chce zahájit paušální režim, musí oznámit tuto skutečnost na příslušný finanční úřad a to do 10.1. v daném roce, jinak až v dalším roce. Poplatník následně odvádí jednou měsíčně zálohu na daň, ZP a SP (viz výše). Měsíční zálohy jsou vždy splatné do 20. dne daného měsíce, avšak podnikatel si může taktéž uhradit zálohu několik měsíců dopředu nebo jednorázově za celý rok (ZDP § 38h, odst. 10).

Od 1. ledna 2023 vláda schválila návrh na změnu související se zvýšením limitu pro povinnou registraci k DPH z 1 mil. Kč na 2 mil. Kč a rovněž se změní i podmínka limitu ročních příjmů pro vstup do režimu paušální daně z 1 mil. Kč na 2 mil. Kč. Nově se pak týká určení výše měsíční paušální zálohy, která má být rozdělena do tří pásem podle výše ročních příjmů.

První pásmo je pro podnikatele s ročním příjmem do 1 mil. Kč a také OSVČ s příjmem do 2 mil. Kč s uplatněním paušálního výdaje 80 % a 60 % s ročním příjmem do 1, 5 mil. Kč. Paušální zálohy v prvním pásmu se odhadují ve výši 6 295 Kč, kdy závisí na výši zdravotním pojištění a pojistném na sociální pojištění podle vývoje průměrné mzdy v předchozím roce. Druhé pásmo je určeno pro živnostníky s ročními příjmy do 1, 5 mil. Kč a s nižším uplatněním výdajovým procentem, jenž se nevešly do prvního pásma a do 2 mil. Kč s uplatněním paušálního výdaje 60 %. Měsíční paušální zálohy pro následující rok budou v druhém pásmu činit zhruba 16 000 Kč. Ve Třetím pásmu patří zejména ty OSVČ, které mají roční příjem do 2 mil. Kč a nevešly se do nižšího pásma s tím, že měsíční záloha by byla 26 000 Kč (Ministerstvo financí ČR, 2022).

4 Analýza daňového zatížení vybrané osoby samostatně výdělečně činné

V poslední kapitole je provedena analýza u konkrétního podnikatele, přičemž cílem této analýzy je stanovit podle právní legislativy i na základě poskytnutých informací tu nejvhodnější variantu ke snížení jeho daňové povinnosti.

Tato kapitola je dále zaměřená na zpracování daňového a odvodového zatížení podnikatele, a to z jeho příjmů, výdajů a ostatní údaje. Hlavními podklady této analytické části, která vychází z poskytnutých dokumentů, jsou: Přiznání k dani z příjmů fyzických osob (viz příloha č. 5).

Na žádost podnikající fyzické osoby budou její identifikační údaje zamlčeny nebo pozměněny. V této části bude skutečné jméno daného subjektu nazýváno jako OSVČ či podnikatel. V této části je aplikována především metoda dedukce a analýzy.

4.1 Základní informace o podnikající fyzické osobě

OSVČ podniká na základě volné živnosti s tím, že předmětem jeho podnikání je výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona. Podnikatel po celou dobu vykonával samostatně výdělečné činnosti jako hlavní činnost. V průběhu podnikání neměla OSVČ žádné zaměstnance a je také neplátcem DPH, jelikož se jedná o drobného živnostníka, který nepřesáhl maximální výši příjmů, která činí 1 mil Kč za 12 bezprostředně předcházejících měsíců po sobě jdoucích. Podnikatel si také platil penzijní připojištění se státním příspěvkem a podle potvrzení pojišťovny za daný rok zaplatil 18 000 Kč. Podle potvrzení z banky zaplatil úrok z hypotéčního úvěru 15 000 Kč. V roce 2021 zaplatil podnikatel zálohu na ZP v celkové výši 28 708 Kč a také zálohu na pojistné a sociální zabezpečení ve výši 31 049 Kč. Dále podnikatel během roku 2021 uplatnil slevu na dani, a to:

- základní slevu na poplatníka,
- na manželku, která neměla vlastní příjmy přesahující 68 000 Kč ročně a
- daňové zvýhodnění na 2 děti, které žijí s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti, kdy první dítě dosáhlo věku 22 let s tím, že poplatník předložil potvrzení o denním studiu na vysoké škole, z čehož vyplývá, že má stále status studenta a druhé dítě ve věku 13 let, které nedovršilo své plnoletosti.

4.2 Uplatnění výdajů procentem z příjmů

OSVČ podniká na způsob živnostenského oprávnění, jak již bylo dříve zmíněno. Pro stanovení sazby výdajů procentem z příjmů se rozhoduje podle jeho živnosti. Hlavní činnost podnikatelé je maloobchod v nespecializovaných prodejnách, a proto výše paušálních výdajů je 60 % z příjmů ze živnostenského podnikání.

Tab. 4. 1 Výpočet daně při uplatnění výdaje stanovené procentem z příjmů

Položka	Částka (v Kč)
Příjmy podle § 7	990 680
Výdaje (60 % z příjmů)	594 408
Celkový ZD	396 272
Částky snižující ZD (§ 15 a 34 ZDP)	
Penzijní připojištění	6 000
Úroky z hypotečního úvěru	15 000
Snižovaný ZD	375 272
ZD zaokrouhlený na celá sta Kč dolů	375 200
Daň (15 %)	56 280
Sleva na poplatníka	27 840
Sleva na manželku	24 840
Úhrn slev na dani	52 680
Daň po slevě	3 600
Daňové zvýhodnění: na 1. dítě	15 204
na 2. dítě	22 320
Daňové zvýhodnění celkem	37 524
Daň	0
Výsledná daň (daňový bonus)	-33 924

Zdroj: Vlastní zpracování

Tato metoda je pro podnikatele velmi výhodná, jelikož jeho výdaje nepřesahují maximální částku stanovenou pro příjmy ze živnosti neřemeslných, a to ve výši 1 200 000 Kč.

Z tabulky 4. 1 vyplývá, že podnikateli v daném zdaňovacím období vznikla daňová povinnost, ale vlivem daňového zvýhodnění na děti mu vznikl daňový bonus. Důvodem vzniku daňového bonusu je rozdíl mezi daňovým zvýhodněním a daňovou povinností, kdy vypočtená daň je nižší než daňové zvýhodnění. Nejenomže neodvede na dani nic, ale daňový bonus je podnikateli vyplácen finančním úřadem.

4.2.1 Stanovení zálohy na zdravotní a sociální pojištění u podnikatele

Výpočet vyměřovacího základu na ZP a pojistné na sociální zabezpečení u OSVČ se provádí pomocí vzorce pro stanovení pojistného u OSVČ (viz Tab. 4. 2).

Postup

Tab. 4. 2 Vzorec pro stanovení pojistného u OSVČ

Položka	ZP	SP
Roční pojistné	$0,135 \times 0,5 \times \text{ZD u OSVČ}$	$0,292 \times 0,5 \times \text{ZD u OSVČ}$
Měsíční pojistné	$\frac{0,135 \times 0,5 \times \text{ZD u OSVČ}}{12}$	$\frac{0,292 \times 0,5 \times \text{ZD u OSVČ}}{12}$

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro zjištění nové výše zálohy na ZP a pojistném na sociální zabezpečení za rok 2022 se vychází z vyplněného formuláře daňového přiznání, kdy vyměřovací základ podnikatele je 396 272 Kč (viz Tab. 4. 2).

Tab. 4. 3 Výpočet zálohy na ZP a SP u podnikatele

Položka	ZP (v Kč)	SP (v Kč)
Zaplacené zálohy za rok 2021	28 708	31 049
Přeplatek/Doplatek	0	0
Nová výše záloh za rok 2022	2 627	2 841

Zdroj: Vlastní zpracování

V tab. 4.3 je zobrazen souhrn zaplacených záloh na ZP a pojistné na sociální zabezpečení podnikatele za rok 2021 (viz základní informace o podnikající FO), jelikož ve výpočtu měsíční zálohy na ZP a pojistném na sociální zabezpečení vyšla podnikateli částka menší než stanovené minimum na ZP a pojistném na sociální zabezpečení, proto

podnikateli nevznikl nedoplatek, tzn. že podnikatel nebude muset nic doplácet a jeho zálohy na rok 2022 budou v minimální zákonem stanovené výši.

4.3 Daňová evidence

Dalším možným způsobem, jak podnikatel může vést evidenci svých příjmů a výdajů, je pomocí daňové evidence. Podnikatel musí rozlišovat příjmy daňové a nedaňové, totéž platí pro výdaje. OSVČ zaznamenává pohyb peněz do peněžního deníku.

Tab. 4. 4 Příjmy a výdaje daňové související s jeho podnikání

Položka	Částka (v Kč)
Příjmy, které jsou předmětem daně dle § 7 ZDP	990 680
Výdaje související s příjmy dle § 7 ZDP	
Nákup zboží	154 448
Doprava za zboží	9 680
Nájem	167 673
Voda	4 184
Elektřina	9 240
Teplo	19 632
Služba	3 247
Výdaje celkem	368 104
Rozdíl mezi příjmy a výdaji	622 576
Částky snižující ZD (§ 15 a 34 ZDP)	
Penzijní připojištění	6 000
Úroky z hypotečního úvěru	15 000
Snížený ZD	601 576
ZD zaokrouhlený na celá sta Kč dolů	601 500
Daň (15 %)	90 225
Sleva na poplatníka	27 840
Sleva na manželku	24 840
Daň po slevě	37 545
Daňové zvýhodnění: na 1. dítě	15 204
na 2. dítě	22 320
Daňové zvýhodnění celkem	37 524
Daňová povinnost	21

Zdroj: Vlastní zpracování

Výsledná daň z tab. 4. 4 vyšla podnikateli kladná částka ve výši 21 Kč, což pro něho neznamená povinnost hradit daň finančnímu úřadu. OSVČ nemusí platit zálohy na dani, pokud mu nevznikne daňová povinnost převyšující částku 30 000 Kč. V porovnání s první variantou vyšla metoda vedení daňové evidence podle skutečných výdajů nevýhodně, protože u výdajů procentem z příjmů mu vyšel zisk. V tomto případě je patrné, že je tato varianta pro OSVČ méně výhodná než varianta první.

V případě, že podnikateli vyjde daňová ztráta, tak by si mohl převést daňovou ztrátu do následujícího zdaňovací období. Daňovou ztrátu si může podnikatel odečíst, a to nejdéle v 5 zdaňovací období bezprostředně následujícího období po roce, kdy byla ztráta vyměřená.

4.3.1 Přehled pro stanovení zálohy na zdravotní a sociální pojištění u podnikatele

Vyměřovací ZD vychází z daňové evidence. Z rozdílu mezi příjmy a výdaji vychází částka ve výši 622 576 Kč. Další položkou jsou zaplacené zálohy na ZP a pojistné na sociální zabezpečení u podnikatele za předchozí rok (viz základní informace o podnikající FO), z nichž se pak vypočte, zda podnikatel má přeplatek či doplatek.

Tab. 4. 5 Výpočet zálohy na ZP a SP u podnikatele

Položka	ZP (v Kč)	SP (v Kč)
Základ daně	622 576	622 576
Roční výše pojistného	42 024	90 897
Zaplacené zálohy	28 708	31 049
Přeplatek/ Doplatek	13 316	59 847
Nová měsíční výše záloh	3 502	7 575

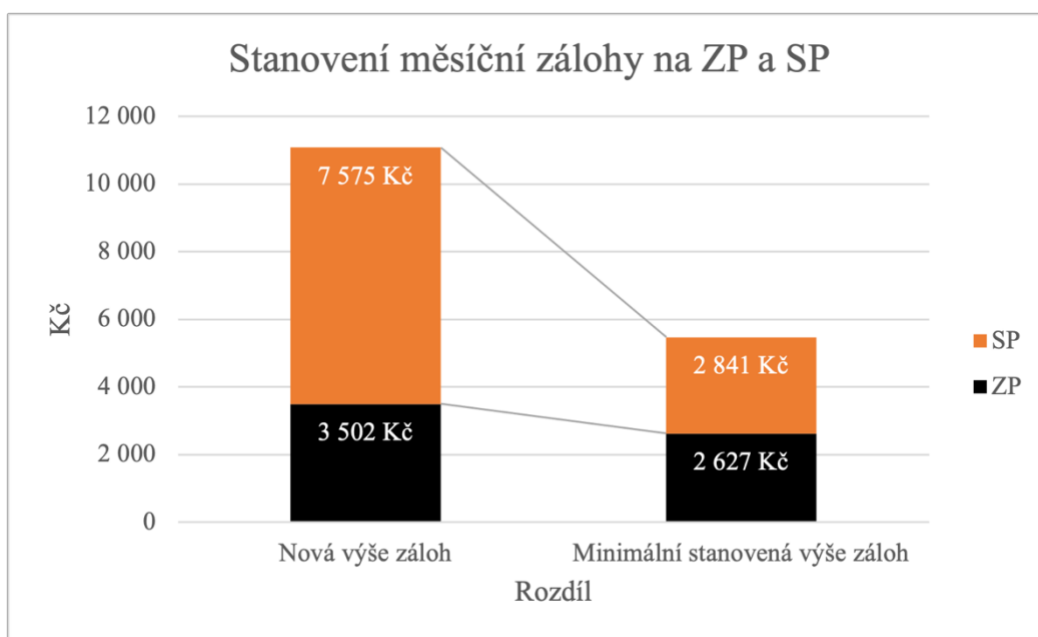
Zdroj: Vlastní zpracování

Pro stanovení měsíční zálohy na ZP a pojistném na sociální zabezpečení bude totožné jako v předchozí metodě, kdy se opět použije vzorec.

Nová výše měsíční zálohy na ZP se vypočítá: $0,135 \times 0,5 \times 622\,576/12 = 3\,502$ Kč.

Nová výše měsíční zálohy na SP se vypočítá: $0,292 \times 0,5 \times 622\,576/12 = 7\,575$ Kč

Graf č. 4. 2 Rozdíl mezi stanovenou a minimální výší měsíční zálohy u ZP a SP

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu č. 4. 2 lze relativně vidět rozdíl mezi stanovenou a minimální výší měsíční zálohy na ZP a pojistném na sociální zabezpečení. Nová výše zálohy na ZP vyšla v částce 3 502 Kč, což je o 875 Kč více než minimální stanovená záloha. Větší rozdíl pak vznikl u pojistného na sociální zabezpečení, kdy nová výše záloh vyšla ve výši 7 574 Kč to je o 4 733 Kč více než minimální stanovená záloha. Pokud by OSVČ uplatňoval výdaje procentem z příjmů, pak by jeho zálohy byly v minimální stanovené zákonné výši.

Dále by podnikatel musel z výpočtu stanovené zálohy na ZP a pojistném na sociální zabezpečení doplatit vyúčtovanou částku, což znamená, že podnikateli vyšly roční výše pojistného za uplynulý rok vyšší než zaplacené zálohy. Doplatek na ZP tedy činí 13 316 Kč a u pojistného na sociální zabezpečení ve výši 59 847 Kč.

Tato varianta není pro podnikatele nejvýhodnější, proto se mu nevyplatí vést daňovou evidenci, i když se jedná o drobného živnostníka, který má jednoduché příjmy a výdaje. Důvodem je, že poplatník provádí jednoduché transakce jako jsou tržby za zboží, nákup zboží a úhrady nájemného. Nevýhoda nastala i ve stanovení zálohy na ZP a pojistném na zabezpečení, nejenomže by podnikatel musel platit novou stanovenou zálohu vyšší než minimální, ale musel by i doplatit vyměřenou částku. Další nevýhodou je všechno, co poplatník dá do nákladů, musí dokázat a obhájit i v případě kontroly z finančního úřadu. Zbytečně by si komplikoval daňové přiznání.

4.4 Paušální daň

V následujícím způsobu, jak může podnikatel odvádět daň z příjmů fyzických osob, je přes paušální režim, který může být výhodný, protože platí neměnnou měsíční zálohu. Podnikatel by tak pouze hradil zálohy na ZP, důchodové pojištění a daň z příjmů. Pokud OSVČ vstoupí do režimu paušální daně, tak její výše měsíční zálohy by činila 5 469 Kč. Měsíční záloha na paušální daň se skládá z minimální zálohy na ZP ve výši 2 393 Kč, důchodové pojištění 2 976 Kč a daň z příjmů ve výši 100 Kč. Jednou nevýhodou je, že by OSVČ odváděla na důchodovém pojištění více peněz, než ji byla stanovena v daňovém přiznání, respektive minimální zálohy.

Podnikatel se může přihlásit k paušální dani, neboť splňuje následující podmínky, které jsou vyobrazeny v tab. 4. 6.

Tab. 4. 6 Podmínky pro vstup do paušálního režimu

Neplátce DPH	ANO
Příjmy za rok nepřesáhly 1 mil. Kč	ANO
Nemá příjem ze závislé činnosti (výjimka DPČ a DPP)	ANO
Provozuje podnikatelskou činnost bez zaměstnanců	ANO
Není společníkem společnosti	ANO
Neúčtuje v hospodářském roce	ANO

Zdroj: Vlastní zpracování

Paušální daň je vhodná hlavně pro podnikatele, co si neuplatňují daňové slevy a daňové zvýhodnění. Týká se to především OSVČ, kteří jsou většinou individualisté bez manželky a dětí. Mohou si také uplatnit i podnikající studenti. Další přednosti spočívají i v jednoduchosti administrativy a také že OSVČ nemusí na konci zdaňovací období podávat daňové přiznání či doplatky.

V tomto případě je paušální daň pro podnikatele nevýhodná, i když splňuje podmínky pro vstup do režimu paušální daně, avšak OSVČ má manželku a 2 děti, na které si může uplatnit daňové zvýhodnění a daňové slevy.

Porovnání mezi paušální daň a daňovou evidencí

V dalším modelovém příkladu bude znázorněn rozdíl mezi daňovou evidencí a paušální daň, za podmínkou, že by se jednalo o poplatníka bez manželky a dětí. Podnikatel by si uplatňoval jenom základní slevu na poplatníka. Příklad vychází z daňové evidence a z faktur konkrétního podnikatele.

Tab. 4. 7 Příjmy a výdaje daňové související s jeho podnikání

Položka	Částka (v Kč)
Příjmy, které jsou předmětem daně dle § 7 ZDP	990 680
Výdaje související s příjmy dle § 7 ZDP	
Nákup zboží	154 448
Doprava za zboží	9 680
Nájem	167 673
Voda	4 184
Elektrina	9 240
Teplo	19 632
Služba	3 247
Výdaje celkem	368 104
Rozdíl mezi příjmy a výdaji	622 576
Částky snižující ZD (§ 15 a 34 ZDP)	
Penzijní připojištění	6 000
Úroky z hypotečního úvěru	15 000
Snížený ZD	601 576
ZD zaokrouhlený na celá sta Kč dolů	601 500
Daň (15 %)	90 225
Sleva na poplatníka	27 840
Daň po slevě	62 385
Daňová povinnost	62 385

Zdroj: Vlastní zpracování

Tab. 4. 8 Výpočet výše zálohy u paušální daň

Položka	Částka (v Kč)
Měsíční záloha	5 469
Roční záloha (5 469 x 12)	65 628

Zdroj: Vlastní zpracování

U obou metod lze vidět rozdíl, kdy u daňové evidence (tab. 4.7) vyšla částka 62 385 Kč a u paušální daně (tab. 4. 8) ve výši 65 628 Kč. Podle výsledku je zjevné, že výhodnější metodou je daňová evidence, protože částka je nižší než u paušálního režimu. A proto u obou možností se musí zhodnotit, zda podnikatel je povinen ještě něco odvádět, popřípadě jaké jsou jeho další povinnosti.

Jak již bylo dříve zmíněno, podnikatel by u paušální daně platil jen jednu neměnnou částku, buď měsíčně nebo ročně, a to ve výši roční zálohy 65 628 Kč. V částce je zahrnuto ZP, důchodové pojištění a daň z příjmu FO. Výhodou je, že OSVČ nemusí vést daňovou evidenci, podávat na konci zdaňovacího období daňové přiznání ani oznámit hlášení zdravotní pojišťovně a ČSSZ.

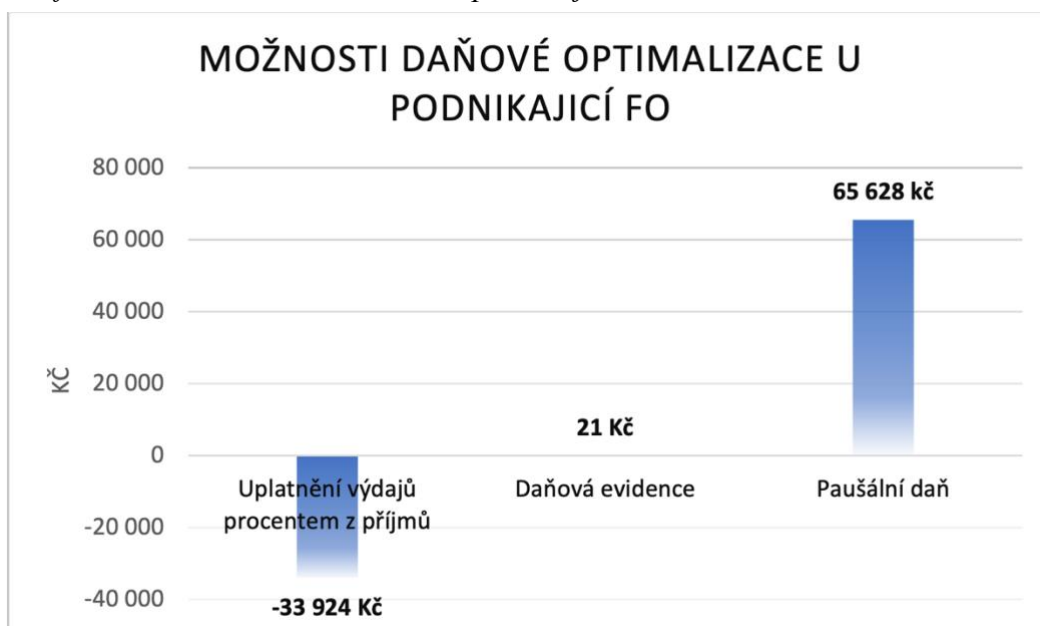
Co se týká daňové evidence, tak podnikateli vyšla daňová povinnost ve výši 62 385 Kč, nicméně částka je nižší než výše roční zálohy na paušální daň, což znamená, že je výhodnější. Nevýhodou je, že podnikatel je povinen vést daňovou evidenci a na konci zdaňovacího období musí podat daňové přiznání. Po podání přehledu o příjmech a výdajích na příslušnou zdravotní pojišťovnu a ČSSZ musí OSVČ uhradit vyšší doplatek na ZP ve výši 13 316 Kč a na pojistném na sociální zabezpečení ve výši 59 847 Kč, který mu vznikl během výpočtu. Dále je povinen odvádět novou stanovenou výši zálohy na následující rok, přičemž u ZP vyšla částka 3 502 Kč a na pojistném na sociální zabezpečení vyšla částka 7 575 Kč (viz stanovení zálohy na ZP a SP).

Z těchto variant vyšla nejvýhodněji metoda paušální daně, jelikož se jedná o poplatníka bez uplatnění daňových slev (kromě základní slevy na poplatníka) a daňových zvýhodnění. Pro podnikatele je tedy výhodné, aby odváděl jednu neměnnou částku, kdy sám zvolí, jestli tu částku uhradí měsíčně či ročně. U paušální daně nemusí ztrácet čas se zajištěním různé administrativy, co se týče vedení daňové evidence a podání daňového přiznání. Hlavně se podnikatel vyhne placení měsíční zálohy na ZP a pojistném na sociální zabezpečení, které jsou vyšší než u paušální daně.

4.5 Vyhodnocení analýzy daňového zatížení OSVČ

Závěrem lze konstatovat, že každá z těchto tří způsobů má své výhody i nevýhody. Každý OSVČ musí zhodnotit, která z možných způsobů je pro podnikatele nejvýhodnější. Cílem této kapitoly je vybrat pro podnikatele tu nejlepší metodu ke snížení jeho daňové povinnosti.

Graf č. 4.3 Možnosti odvodu daně u podnikající FO

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 4. 3 zobrazuje tři možnosti odvodu daně u podnikající FO. Jedná se o uplatnění výdajů procentem z příjmů, daňová evidence a paušální daň.

Výsledek u uplatnění výdajů procentem z příjmů vyšel daňový bonus, které bude vyplácen finančním úřadem, což pro podnikatele znamená zisk. Další metodou je daňová evidence, u níž vyšla kladná částka ve výši 21 Kč. Podnikatel tedy nemusí odvádět zálohy na daň, jelikož jeho daň nepřesáhla 30 000 Kč a více. Poslední metodou je paušální daň, kdy u této varianty se odvádí pouze jedna neměnná měsíční nebo roční záloha, v tomto případě se jedná o roční zálohu ve výši 65 628 Kč. Podle vyhodnocení výsledku je nejvýhodnější metoda uplatnění výdajů procentem z příjmů.

Kdyby podnikatel neměl manželku a ani děti, u kterých by si mohl uplatnit daňové slevy a daňové zvýhodnění, tak je pro něho nejvýhodnější varianta paušální daň.

4.6 Postup pro vyplnění daňové přiznání podnikatele za rok 2021

Každá podnikající fyzická osoba má povinnost na konci zdaňovacího období podávat daňové přiznání, jak již bylo dříve zmíněno. Následující postup pro vyplnění daňového přiznání u OSVČ se vychází z propočtu modelového příkladu, který vyšel nejméně výhodněji. V tomto případě vyšla první varianta, a to uplatnění výdajů procentem z příjmů.

Daňové přiznání lze vyplnit v elektronické podobě v programu EPO přes webovou stránku moje daně anebo si může podnikatel podat osobně v papírové podobě (viz příloha č. 5) na příslušném finančním úřadě.

Na první stránce daňového přiznání se nejprve zadávají údaje, ke kterému finančnímu úřadu formulář podnikatel podává. Místní příslušnost u OSVČ se určuje podle jeho místa trvalého bydliště. Dále se uvádí daňové identifikační číslo a rodné číslo, kdy daňové identifikační číslo je stejné jako rodné číslo až na to, že před identifikačním číslem stojí CZ. Podnikatel si následně vybere, o jaký typ daňového přiznání se jedná. Pokud podnikateli daňové přiznání nezpracoval daňový poradce a také nepodléhá auditu, což v tomto případě platí, pak tedy označí, že podává řádné daňové přiznání.

V prvním oddílu se vyplňují základní informace o podnikateli. Jedná se o příjmení, jméno, státní příslušnost a adresu místa pobytu v den podání daňového přiznání. Po vyplnění osobních údajů je políčko, kdy musí podnikatel zaškrtnout, že nemá zahraniční příjmy a nespolupracuje s dalšími osobami.

V daňovém přiznání je pro OSVČ příloha č. 1 hlavní část, jelikož se pak vyplněné údaje přetáhnou do dalšího formuláře. Nejprve si podnikatel v první části u výpočtu dílčího ZD z příjmů ze samostatné činnosti zaškrtně, že uplatňuje výdaje procentem z příjmů. Poté ve druhé části tiskopisu nazvaném doplňující údaje, konkrétně v sekci B (druh činnosti) uvede podnikatel název jeho hlavní činnosti (Maloobchod v nespecializovaných prodejnách), sazba výdajů procentem z příjmů (60 %), a výši ročních příjmů (990 680 Kč). Ve stejném formuláři se pak doplní už vypočtené částky z tab. 4. 1 (viz nahoře), kdy na řádce č. 101 příjmy podle § 7 se vyplní částka 990 680 Kč a na řádce č. 102 výdaje související s příjmy podle § 7 se doplní částka 594 408 Kč. V buňce č. 104 a č. 113 vyjde částka 396 272 Kč, což znamená rozdíl mezi příjmy a výdaji.

Na druhé straně částky vycházejí z přílohy č. 1. Druhý oddíl dílčího ZD z příjmů fyzických osob, kdy podnikatel začíná vyplňovat až od řádku č. 37 dílčí ZD ze samostatné výdělečné činnosti, a to v částce 396 272 Kč. Dále se stejnou hodnotou je zobrazen i na řádcích č. 41, 42 a 45. Ve třetím oddílu si může podnikatel uplatnit nezdánitelné části ZD a odčitatelné položky, kde si podnikatel bude odečítat platby na penzijní připojištění a úroky z hypotečního úvěru. Jedná se o řádky č. 46–54. Na řádku č. 47 bude tedy uvedeno 12 měsíců a doplněn uhrazený úrok v konkrétní výši, a to v částce 15 000 Kč. U penzijního připojištění bude vyplněná částka 6 000 Kč (po odečtu 12 000 Kč od základu) do kolonky č. 48. Poté na řádku č. 54 se sečtou všechny nezdánitelné části ZD a odčitatelné položky od ZD, které vyjde celkem 21 000 Kč. Dále v kolonce č. 55 uvede ZD snížený o nezdánitelné části a odčitatelné položky, kdy se hodnota z řádku č. 54 odečte od řádku č. 45, vyjde tedy částka 375 272 Kč. Pak se v kolonce č. 56 ZD zaokrouhluje částka z kolonky č. 55 na celé sta Kč dolů, napíše tedy 375 200 Kč. V řádku č. 57 se z řádku č. 56 vypočte 15 % daň, která činí 56 280 Kč. Stejnou hodnotu doplní ještě na řádky č. 58 a č. 60.

Následující část formuláře se týká třetí strany, u které se jedná o slevy na dani a daňové zvýhodnění. V tabulce č. 1 vyplní podnikatel údaje o manželce (příjmení, jméno a rodné číslo). Dále hned na řádku č. 64, ve kterém si uplatňuje podnikatel roční základní slevu na sebe je 27 840 Kč. Na řádku č. 65a si podnikatel uplatňuje ještě roční slevu na manželku, která s ním žije ve společném hospodářství domácnosti, a to je 24 840 Kč. Pak následuje na řádcích č. 70 úhrn slev na daní, a to v částce 52 680 Kč. Daň po uplatnění slev vyšla ve výši 3 600 Kč vyplní na řádcích č. 71. Další tabulka č. 2 vyplní podnikatel údaje o svých dvou dětech, na která uplatňuje daňové zvýhodnění. Podnikatel uvede jejich jména, rodné číslo a počet měsíců, za které slevu uplatňuje. Poté vznikne v kolonce č. 72 souhrn daňového zvýhodnění za obě vyživované děti, který činí 37 534 Kč. V kolonce č. 73 opět napíše stejnou hodnotu jako na řádku č. 71 (3 600 Kč). Na řádku č. 75 vyšla u daně celkem 0 Kč, jelikož daňová povinnost je nižší než daňová sleva. A tím pádem v kolonce č. 76 podnikateli vznikla záporná hodnota daně, což znamená, že má nárok na daňový bonus ve výši 33 924 Kč. Daň celkem po úpravě o daňový bonus vychází jako záporné číslo, kdy podnikatel na řádku č. 77 vyplní 0 Kč. Daňový bonus po odpočtu daně opět na řádku č. 77a sepíše stejnou hodnotu 33 924 Kč.

V sedmém oddílu je pro podnikatele hlavní pouze kolonka č. 91. V řádku č. 91 může podnikatel dojít k doplatku či nedoplatku na dani, což mu z výpočtu vyšlo

- 33 924 Kč, a to znamená, že má docela vysoký přeplatek na dani, který získá zpět od finančního úřadu.

Čtvrtá stránka se týká především jednotlivých příloh k daňovému přiznání, u kterých podnikatel uvede počet listů příloh, které přikládá. V tomto případě podnikatel přikládá k daňovému přiznání přílohu čestného prohlášení o svojí manželce, o tom že si neuplatňuje daňové zvýhodnění na vyživované děti. Dále pak potvrzení o zaplacených úrocích na hypotečním úvěru a potvrzení o zaplacení penzijního připojištění. Do tabulky, daňový subjekt neboli osoba oprávněná k podpisu, podnikatel napíše datum a svůj vlastnoruční podpis. V případě, že daňové přiznání je zpracováno a podáno jinou osobou než samotným podnikatelem, tak část údaje o podepisující osobě nechává vyplnit např. daňovým poradcem. Pokud podnikateli vznikne na dani přeplatek, což vznikl, nesmí zapomenout vyplnit žádost o vracení přeplatku na dani.

5 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zvážit tři možné způsoby daňové optimalizace u zvolené podnikající osoby, tj. uplatnění výdajů procentem z příjmů, vedení daňové evidence a režim paušální daně. Zmíněná podnikající osoba, na základě své žádosti o zachování soukromí, zůstala v anonymitě.

V teoretické oblasti se nachází dvě části, v nichž jsou zahrnovány různé odborné termíny, zákony a základní informace k potřebě porozumění daného okruhu, které jsou následně aplikovány do praktické části.

Druhá kapitola se zabývá podnikáním od jeho zahájení, které je spojeno se založením podniku, živnosti, registrace a povinnosti, které vznikají podnikateli. Dále se tato kapitola věnuje rozlišováním OSVČ na hlavní nebo vedlejší činnost a jaké by byly odlišné platby na zálohách u ZP a SP. Třetí kapitola je věnována především způsobu vedení přehledu příjmů a výdajů. Podnikatel si sám může zvolit, zda povede účetnictví nebo daňovou evidenci a jakým způsobem ji chce vést. V této části jsou definovány položky, které slouží ke snížení základu daně podnikatele, kde jsou následně vyobrazeny v praktické části.

Poslední část této bakalářské práce je zaměřena na analýzu daňového zatížení OSVČ. Na základě poskytnutých dat ze strany podnikatele byly vymodelovány tři typy způsobů uplatnění daňové optimalizace. Nejprve byly charakterizovány základní údaje o podnikateli, z kterých pak vycházely propočty. První varianta byla aplikována na výdaje procentem z příjmů, kdy podnikateli vyšla nulová daň a po uplatnění slev na děti žijící ve společné domácnosti vyšel daňový bonus. U druhé varianty se jedná o daňovou evidenci, u které došlo k odlišnému výsledku než u první varianty. V tomto případě vyšla kladná částka ve výši 21 Kč, u nichž se nejedná o daňovou povinnost. U třetího způsobu je použita paušální daň, u které není nutný výpočet. Při použití paušální daně se vychází pouze ze splněných podmínek pro vstup do paušálního režimu. Měsíční záloha činí 5 469 Kč, a navíc si OSVČ nemůže uplatňovat daňové slevy a daňové zvýhodnění. Dále je znázorněn modelový příklad ve srovnání s daňovou evidencí a paušální daň. V případě, že by si podnikatel neuplatňoval daňové slevy a daňové zvýhodnění, zda by byla paušální daň pro podnikatele výhodnější. Tato část také zahrnovala postup při vyplnění daňového přiznání, které podnikatel vyplňoval podle nejvýhodnější metody výpočtu daně, a tou byla metoda uplatnění výdajů procentem.

Závěrem lze zhodnotit za nejvýhodnější metodu výdajů procentem z příjmů, jelikož jen u této metody vyšla podnikateli daňový bon40us ve výši 33 924 Kč.

Seznam použité literatury

Odborná kniha

BERÁNEK, Petr. *Průvodce zákonem o daních z příjmů pro OSVČ: a další poplatníky s dílčím základem v § 7*. Olomouc: ANAG, 2021. 312 s. ISBN 978-80-7554-318-9.

DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů*. Praha: Grada, 2004. 152 s. ISBN 978-80-271-3106-8.

HAKALOVÁ, Jana a Yveta PŠENKOVÁ. *Daňová evidence: teorie a praxe*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. 128 s. ISBN 978-80-7598-239-1.

CHALUPA, Rostislav, Jiří KADLEC, Jana PILÁTOVÁ, et al. *Abeceda účetnictví pro podnikatele*. Olomouc: ANAG, 2003. 448 s. ISBN 978-80-7554-316-5.

SRPOVÁ, Jitka a Václav ŘEHOŘ. *Základy podnikání: teoretické poznatky, příklady a zkušenosti českých podnikatelů*. Praha: Grada, 2010. 432 s. ISBN 9788024733395.

ŠVARCOVÁ, Jena. *Ekonomie: stručný přehled: teorie a praxe aktuálně a v souvislostech: učebnice*. Zlín: CEED, 2017. 304 s. ISBN 978-80-87301-22-7.

ŠTOHL, Pavel a Vladislav KLIČKA. *Maturitní okruhy z účetnictví: 2018*. 11. upravené vydání. Znojmo: Ing. Pavel Štohl, 2018. 241 s. ISBN 978-80-88221-13-5.

VYCHOPENĚ, Jiří, Ivan BRYCHTA, Ivan MACHÁČEK, Martin DĚRGEL, Ivana PILAŘOVÁ a Jiří STROUHAL. *Daň z příjmů*. Praha: ASPI, 2009. 580 s. ISBN 978-80-7676-084-4.

Právní předpisy

Zákon č. 155/1995 Sb. Zákon o důchodovém pojištění [cit. 2022-03-24].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-155>

Zákon č. 89/2012 Sb. Zákon občanský zákoník [cit. 2022-03-24].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

Zákon č. 586/1992 Sb. Zákon České národní rady o daních z příjmů [cit. 2022-03-24].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

Zákon č. 455/1991 Sb. Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon [cit. 2022-03-24].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-455>

Zákon č. 592/1992 Sb. Zákon České národní rady o pojistném na veřejné zdravotní pojištění [cit. 2022-03-24].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-592>

Zákon č. 634/2004 Sb. Zákon o správních poplatcích [cit. 2022-06-16].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-634>

Zákon č. 300/2008 Sb. Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů [cit. 2022-06-16].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-300>

Zákon č. 48/1997 Sb. Zákon o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů [cit. 2022-06-16].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-48>

Zákon č. 435/2004 Sb. Zákon o zaměstnanosti [cit. 2022-06-16].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-435>

Zákon č. 589/1992 Sb. Zákon České národní rady o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti [cit. 2022-06-16].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-589>

Zákon č. 563/1991 Sb. Zákon o účetnictví [cit. 2022-06-16].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-563>

Zákon č. 280/2009 Sb. Zákon daňový řád [cit. 2022-06-16].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-280#Top>

Zákon č. 582/1991 Sb. Zákon České národní rady o organizaci a provádění sociálního zabezpečení [cit. 2022-06-16].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-582#Top>

Elektronické dokumenty a ostatní

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Limit pro registraci k DPH a využívání paušální daně vzroste na dva miliony* [online]. [cit. 2022-06-16]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2022/limit-pro-registraci-k-dph-a-vyuzivani-p-47457/>

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Jednotný registrační formulář* [online]. [cit. 2022-03-29]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/crm-jednotny-registracni-formular/jednotny-registracni-formular---234081/>

FINANCE.CZ. *Zdravotní pojištění OSVČ – odvody a placení pojistného* [online]. [cit. 2022-03-24]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-z-prijmu/zdravotni-pojisteni-osvc/odvod-a-placeni/>

FINANCE.CZ. *Sociální pojištění OSVČ – odvod a platba pojistného* [online]. [cit. 2022-07-03]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-z-prijmu/socialni-pojisteni-osvc/odvod-a-placeni/>

Seznam zkratek

CRM	Centrální registrační místo
ČR	Česká republika
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
FO	Fyzická osoba
IČO	Identifikační číslo osoby
JRF	Jednotný registrační formulář
MF	Ministerstvo financí
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
ÚJ	Účetní jednotka
VZZ	Výkaz zisku a ztrát
ZD	Základ daně
ZDP	Zákon o daních z příjmů
ZoÚ	Zákon o účetnictví
ZP	Zdravotní pojišťovna
ŽR	Živnostenský rejstřík

Seznam příloh

Příloha 1 Jednotný registrační formulář

Příloha 2 Příloha předmět podnikání

Příloha 3 Přihláška k registraci pro FO

Příloha 4 Příloha pro ČSSZ

Příloha 5 Přiznání k dani z příjmů FO

Příloha 6 Změnový list